

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
polletno 210 Din
celoletno 420 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
polletno 210 Din
celoletno 420 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
polletno 210 Din
celoletno 420 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirano
pisma se ne sprejemajo - Uredništvo
telefon št. 2050, upravnništvo št. 2325

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cerkveni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Cene oglasov
Isolip peti-vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-30, velik
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
g. Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen pondeljke in
dneva po prazniku

Danes bojno glasovanje Davidovič-Marinkovič

Demokratski klub je dejansko že razcepljen - Kompromis se je v zadnjem trenutku razbil - Splošen položaj zelo nepovoljen
V skrajnem slučaju naj nove volitve prinese razčiščenje

r Belgrad, 31. jan. (Tel. »Slov.«) Se povsem nejasno je, kakšen b rezultat zborovanja dem. kluba. Rezultat večerjanje in današnje debate je samo ta, da se je razcepljenost pokazala tudi formalno. Po teh debatah in po dogodkih v zadnjih dveh dneh se niti s formalnega niti s stvarnega vidika več ne more govoriti o edinstvu demokratske stranke. Tudi demokratske zajednice v dosedaj obliki ni več. Demokratski klub je jasno razdeljen na dva tabora, ki imata oba določno izdelano ideologijo in zastopata dve diametralno nasprotni taktiki. Pristaši prvega kakor drugega tabora izjavljajo, da imajo v klubu večino, vendar se ne najde nihče, ki bi se upal predlagati bojno glasovanje. Posebno velja to za Davidoviča, ki je nastopil z izredno odločnostjo, potem pa pričel popuščati, njegovi pristaši pa so pričeli iskati kompromisne rešitve. Vse noč in danes ves dan so v tem smislu obdelovali poslance obeh taborov. Tako je današnji dan stal v znamenju pomirljivosti. Že se je zdelo, da bo prišlo do tozadevnih rezultatov. Že popoldne se je povsod govorilo, da bo sprejet arezolucija, ki bi dala čiki Ljubi čast, Voji Marinkoviču vlast.

Ko pa je poslednji govornik, bivši naš poslanik na Dunaju Milojevič v svojem govoru napadel vodstvo in s tem neposredno Davidoviča, se je slednji vsaj zaenkrat povrnil na svoje prvotno stališče, vendar pa pade odločitev šele jutri, kakor smo to v »Slovenec« že večer napovedali.

Mi ne bomo hodili s tistimi, ki dnevno kričavo in bahato prerokujejo, pa jih že drugi dan dogodki demantirajo. Ugotavljamo samo dejanski stan:

Demokratski klub je razcepljen. Noben kompromis mu ne more dati njegove enotnosti in tiste strjenosti, ki je potrebna, da bi katerakoli vlada mogla z njim računati s tisto gotovostjo, ki je danes v naši državi za vsako vlado bolj potrebna, kakor dosedaj, ker so na dnevnem redu tako pereča vprašanja zunanje, notranje in gospodarsko-finančne politike. Zato je samo v interesu države in ljudstva, da tudi DS zavzame povsem jasno in natančno določeno stališče. Zato je vsa javnost to tudi pozdravila. Samo takrat bo DS mogla zavzeti tisto mesto v državni upravi, ki ji po njeni moči gre.

Končno moramo še poudariti, da je z ozirom na vse to položaj zelo zamotan. Ni kritičen, je pa nepovoljen. In sicer v toliki meri, da bodo v skrajnem slučaju za razčiščenje potrebne nove volitve. To ni nobena grotnja opoziciji, to je prognoza vseh tistih, ki iskreno želijo, da pridejo v parlament taki zastopniki, ki so dorasli velikim nalogam sedanje dobe in, ki bodo umeli obvarovati ugled vseh teh suverenih faktorjev ne samo pod parolo zborbe za demokracijo in parlamentarizem, ampak tudi za zadovoljiti svoje lastne užljene ambicije.

Seja demokratskega kluba je bila istotako predmet največjega zanimanja vseh krogov in vendar je bilo danes zanimanje znatno manjše kakor večeraj, ker je ostrina borbe, ki jo je napovedal Davidovič, izgubila na svoji aktualnosti.

Gjoka Popović proti Pribičeviću

Prvi govornik
Gjoka Popović
je izjavil: Pribičević je v svojem listu pisal, da je to usoden dan. Jasno je, da so to usodni dnevi za DS in za celo državo. Kar se pri nas dogaja, to se dogaja malokje. Vsi se spominjate Radičevega sodelovanja v radikalni vladi. Tedaj je naša stranka zahtevala koncentracijo, ki naj bi izvršila narodni sporazum. Te teze niso sprejeli niti radikali niti Radič. Razumljivo je, zakaj je niso hoteli sprejeti radikali, ni pa razumljivo, zakaj je ni sprejel Radič. Danes pa se je Radič izrekel za to in pristaja na sodelovanje z nami.

Glede Pribičevića je dejal: Naša stranka je Pribičevića za časa volitev pozvala, da stopi v našo stranko. Mislim, da se z Radičem se lahko razgovarjamo, ne bi se pa mogli s Pribičevićem, ki je največji nasprotnik demokracije. Sem za koncentracijo, ali to bi bila velika žrtve za stranko. Nato kritizira delo kongresa in pravi, da je bil glavni odbor nezakonito izvoljen.

Dr. Ivan Ribar proti Radiču in SDS

Nato je dobil besedo bivši predsednik narodne skupščine

dr. Ivan Ribar,
katerega govor je bil v toliko važnejši, ker je bil on znan prijatelj Pribičevića in je eden izmed voditeljev demokratske stranke v prečanskih krajih. Kakor vsi se je izjavil za koncentracijo. Prepričan je, da je celokupna stranka za to. Na tem smo delali že od leta 1919. Ustanovitev demokratske zajednice, kakor koncentracija pod Vesničem, sta delo DS. Mi smo bili prvi za zbiranje demokratskih sil. Mi smo se že takrat pogajali z Radičem, ne brez velikih žrtv. Kljub tem žrtvam pa ravno pri pogajanjih z Radičem in Pribičevićem nismo imeli uspeha. Ali je torej potrebno, da danes govorimo o koncentraciji, ko smo toliko dali in toliko žrtvovali? Naši vladi narodnega sporazuma iz leta 1925. so se radičevci izneverili. Oni so podpisali z nami sporazum, takoj nato pa so šli k radikalom in sklenili drug sporazum. Dejstvo je, da smo v koalicijski z radikalni, s katerimi smo izpeljali volitve, in že precešen del zakonodajnega programa, imeli velik uspeh. Nato je odločno govoril proti ustanovitvi bloka z SDS in izjavil: Bil sem v odboru za pogajanja z SDS o našem spajanju. Bil bi srečen, če bi se to izvršilo. To pa se nikakor ne more doseči z blokom, kakor so to zahtevali njihovi delegati. Slab precedent bi bil, če bi samostojni demokrati z nami ustanovili blok. Mi delamo tisto, kar se je zgodilo leta 1924. Ali se ne bi ponovno zgodilo, kar je takrat napravil

Pribičević. Naša zajednica z muslimani je istotako dokaz ideje o zbiranju demokracije. DZ je oslabiljena. Mi jo moramo okrepiti. Na obeh straneh so protesti in pritožbe, toda treba je iti preko tega. Isto se nam je pripetilo tudi s Hrvati. Jaz sem celo moral žrtvovati svoj mandat, ker so nas radičevci preganjali.

O skup. klubu je izjavil, da se strinja z Marinkovičem in Kumanudijem. Dokler smo v vladi, je tak klub nemogoč. Takega slučaja ni nikjer. Predvsem je treba skleniti, ali ostanemo v vladi. Če se to sklene, potem šele moramo sklepati o drugem vprašanju. Novosadska organizacija, katere poslanec sem jaz, zahteva, da se izvede izenačenje davkov. Mi smo to obljubili in to moramo tudi izvesti. Zato moramo DS varovati. Na noben način se ne smemo cepiti. Zato sem odločno proti vsaki skupnosti z SDS. Prav zato zahtevam, da se predvsem sklepa o tem, ali ostanemo v vladi ali ne.

Ljubi Davidovič se mudi

Ljuba Davidovič,
ki je govoril takoj za Ribarjem, je zahteval, da nikakor ni umestno imeti dolge govore, ampak da naj se vsak poslanec izjavi, ali je za ali je proti. Nato je dobil besedo

Dr. Kosta Timotijević slavi delo sedanje vlade

dr. Kosta Timotijević,
bivši minister in eden najuglednejših demokratskih poslancev iz Srbije. Doslej je bil prijatelj in simpatizer z SDS. Izjavil je: Pri sklepanju moramo gledati na to, da ohranimo enotnost, dasiravno bodo ostala različna mišljenja. Naša stranka je državni potrebna. Sem za veliko stranko, zato mi je žal, če bi se razcepili drugi, kaj šele, če bi se mi. Sem za varovanje avtoritete, ker je to ljudstvu in državi potrebno. Govoril je o težavnih časih in o l. 1915. Naš kongres ni dal nam obresti, marveč dolžnost, da zastopniki glavnega odbora mislijo in delajo na koncentraciji. Vendar pa mislim in sem odločno tega mnenja, da naj sedanja vlada ostane, ker je v zakonodajnem delu pokazala več uspeha, kakor vse druge vlade dosedaj. Koncentracija prihaja, kadar je položaj težaven. Paziti moramo, da se ne dela tako, da bi izgubili, kar že imamo.

O Pribičeviću pravi: Misel koncentracije je zelo poslabšal šlod v Zagrebu. Tam je grmel. Pretilo se je z legijami, pred katerimi je drhtela država brez potrebe. Govorilo se je tako, kakor da bi naša država hotela mirno delo. Pribičević je v narodni skupščini govoril tako grdo in se tako daleč spozabil, da se nanj sklicuje sovražno časopisje. Modrost prihaja preko te neprijaznosti. Morda se bo to kdaj zgodilo. Sem za to, da se vzdružuje zveze z muslimani na dober način, da se ne bi od nas odecipili. Pripravljanje tal za koncentracijo naj se nadaljuje. Vendar pa moramo ostati v vladi in nadaljevati delo v parlamentu. Vlada naj dela naprej. Sestaviti skupen klub DZ in selj-dem. koalicijske je po zagrebških manifestacijah nemogoče. Bilo bi lažje, da Pribičević ni delal neprijaznosti. Ta klub se ne bi mogel sestaviti, dokler sta dve stranki v vladi, dve v opoziciji. To se lahko zgodi z izstopom iz vlade, ali pa da oni vstopijo v vlado. Sestava tega kluba pomenja torej, da se nam zapoveduje izstopiti iz vlade. Otvoriti krizo je risikantno. Moglo bi se zgoditi, da bi ostali na cedilu. Lahko bi se sestavila vlada brez nas danes, ko se daje 150 milijonov za kraje, kjer je lakota. Ali naj delijo te kredite samo radikali? Lahko se zgodi pregrupacija in ta način, da bi ne bilo niti večine niti vlade. Potem se bo šlo na volitve brez proračuna, brez posojila.

Minister Ilija Šumenkovič

je mnenja, da je treba govoriti iskreno. V DS se je operiralo z nejasnimi pojmi. V načelu se izreka za koncentracijo, odločno pa je proti skupnemu klubu. Pribičević in Radič ne snata za demokratsko elemente. Koncentracija bi bila za nas važnejša, kakor skupen klub. V koncentraciji se ne gleda na idejno sorodnost, v skupnem klubu pa se mora na to gledati. Zato misli, da se lahko izvaja zbiranje demokratskih sil po DZ. Zato je odločno proti vsakim ostalim poskusom. Zavzema se za čim intimnejšo zvezo med DS in muslimani. Obžaluje, da se je pri sklepanju o tako važni stvari na muslimane pozabilo. Nato je zagovarjal sodelovanje demokratskih ministrov v vladi in navajal dokaze njihovih dosedanjih uspehov. Naj se sklene kakorkoli, ministri prevzamejo odgovornost, ker so mnenja, da so storili mnogo več, kakor tisti, ki so danes poskušali delati proti stranki in proti vladi. Ponovno izjavlja, da je odločno proti skupnemu klubu.

Ljuba Davidovič izjavlja, da je predlagal skupen klub in da se bo o tem govorilo.

Za Davidovičev predlog

Poslanec Dušan Spevčič se v svojem govoru izjavlja za Davidoviča in za njegovo tezo. Po njegovem mnenju ima klub pooblastilo od kongresa, da lahko pozove ministre, da stavijo svoje mandate klubu na razpolago.

Poslanec Slavko Dukane govori kompromisno; zastopa tezo g. Davidoviča in smatra, da so poslanci Davidovičev govor slabo razumeli. Po njegovem mnenju misli Davidovič, govorec o skupnem klubu predvsem na tehnično izvajanje programa koncentracije. To pa je potrebno in zato je on mnenja, da je treba koncentracijo izpeljati. Poslanec Milenko Glušić govori za g. Davidoviča, vendar se zelo boji Radiča. Že sam Radič bi bil velika zapreka pri izvajanju koncentracijskega programa, če pa bi sprejeli demokrati poleg njega

še Pribičevića, bi bil položaj še težji. Predlaga, da se sklepa sporazumno z muslimani, ki so lojalni zavezniki. Zato predlaga, da g. Davidovič, Pera Markovič, dr. Ribar in Kosta Timotijević nekaj časa razmišljajo o položaju in potem stopijo s svojimi predli g. ponovno pred klub, ter ga obveste o sporazumu, do katerega bo gotovo prišlo. Tudi poslanec Dražin Rajković govori v Davidovičevem smislu in smatra, da sedanja vlada ni bila na vrhuncu svoje naloge, da so bili ministri izpostavljeni intrigam in da so bili radikali nejojalni. Zato je demokratom koncentracija potrebna.

Novi govorniki proti Pribičeviću in Radiču

Poslanec Boka Vlajić je mnenja, da je koncentracija potrebna, vendar pa je treba biti previden pri ustvarjanju skupnega kluba. Pera Milojevič govori o tem, kaj je storila sedanja vlada. Misli, da so imeli demokrati v vladi mnogo uspehov zlasti v zunanji politiki. Tudi on je zato, da se zberejo demokratski elementi, vendar pa v Radiču in Pribičeviću nima nobenega zaupanja. Poslanec pravi, da je Pribičević s svojimi poslanci demokratsko stranko že večkrat ogoljufal: n. pr. leta 1924., ko je 3 mesece, predno je izstopil, vodil pogajanja s Pašićem, obenem pa sedel v demokratskem klubu. Pribičević je takrat najbolj preganjal Radiča. Demokratska stranka je svoj čas dala Radiču polno moč za politiko na Hrvatskem in sprejela nase zato tudi težko odgovornost. Danes pa vidimo, da Pribičević paktira s tistim Radičem, ki ga je svoje čase tako kruto preganjal. Tudi Radič, ki je že imel zveze z demokratsko stranko, je svoje obveznosti prekršil in z drugimi napravil sporazum. Celokupna javnost dobro pozna Radiča, ki vsakih 24 ur menja svoje mišljenje. Zato je proti zvezi z Pribičevićem in Radičem in je mnenja, da naj vlada ostane taka, kakršna je.

Poslanec Matejić govori o izdajstvu Svetozarja Pribičevića nad demokratsko stranko in je odločno proti temu, da bi se naredil z njim skupen poslanski klub. Najprej naj se pokori za svoje grehe; šele potem bi se dalo razpravljati o tem, ali se njega ali njegove pristaje posamezno sprejme, ne sme pa se s Pribičevićem postopati tako, kakor z enakopravnim voditeljem cele stranke. Poslanec je odločno zato, da demokrati odbijejo intriganško politiko Pribičevića in Radiča in da lojalno, kakor radikali sodelujejo še nadeja v sedanji vladi. Sedanja vlada ima visoko nalogo in je pokazala toliko uspehov, da bi bil greh nad ljudstvom in državo motiti vlado pri izvajanju tega programa.

Poslanec Milojin Jovanović govori o Demokratski zajednici in predbaciva vsem onim, ki so zanetili današnje dogodke v demokratskem klubu, da so se pregrešili že v prvem začetku zbiranja demokratskih sil, ker so zapostavili muslimane, ki so najboljši demokratski zavezniki, a jih pri tako važnem vprašanju brisikirajo. Mnenja je, da se brez njih ne sme sklepati in odločno zavrača vse eksperimente, ki bi bili proti sedanji vladni koalicijski, za katero bo on glasoval.

Pera Marković, podpredsednik Narodne skupščine je mnenja, da se kljub sodelovanju z radikali nasprotja med njimi in demokrati niso omilila, temveč so celo nastopili novi momenti, ki so nasprotja še povečali. Med ljudstvom današnja vladna koalicijska ne uživa posebne simpatije in njeni poslanci ne upajo pred narod, da bi branili delo vlade. Koncentracija je potrebna, da bi se s posredovanjem tretjega izravnala nasprotja med tema dvema strankama. Ker je kongres kot najvišja strankina oblast, dal Davidoviču polno moč za snovanje koncentracije, je mnenja, da klub ne more o tem sklepati in trdi, da je tudi klub dolžan sprejeti tozadevne direktive kongresa in da ima Davidovič torej pravico ustvariti koncentracijo. S stališča demokratov, pa tudi z državnega stališča je bolj močro približati se Radiču in Pribičeviću, kakor pa pustiti, da ta dva politika hodita svoja pota in zaideta v ekstrem. Ni pa nujno, da bi se morala s tema politikama takoj izpeljati ožja zveza. To lahko storimo, kadar bomo videli, da je prišel za to ugoden trenutek in ko bodo za to dani vsi pogoji. Govornik apelira na Davidoviča, naj ima pri svojem delu vedno pred očmi enotnost demokratske stranke.

Poslanec Stefanović odgovarja Markoviču in pravi, da demokratski kongres ni mogel preudicati sklepom poslanskega kluba, ki ima pravico odločiti o taktiki kluba. Naloga kongresa je, da idejne smernice, ne pa da odloča o tem, kaj bo delal klub. Poslanec je za koncentracijo, vendar pa proti skupnemu klubu s Pribičevićem in Radičem in je zato, da ostane sedanja koalicijska naprej.

Bivši minister Račajlović je govoril v smislu Veljkoviča in Davidoviča za čuvanje parlamentarnizma in demokracije ter se je odločno postavil na stališče Ljube Davidoviča.

Minister dr. Aca Miovič

govori o sodelovanju demokratskih ministrov v vladi. D sedaj so demokratski ministri pokazali gotove uspehe. Vsi oni, ki danes kritizirajo delovanje demokratskih ministrov v vladi, morajo imeti pred očmi, da se velik program na zakonodajnem polju, ki se tiče predvsem lečenja gospodarske krize, ne more izvesti od danes na jutri. Vlada je pokazala do sedaj šele nekaj uspehov in zato danes še ne moremo presojeti vrednosti te koalicijske. Če ni prišla s svojim delom tako daleč, kakor bi bila lahko prišla, leži vzrok v tem, ker je druga stran demokratske ministre neprestano motila pri delu. Vsi tisti, ki danes kritizirajo vlado, o dosedanjem delu vlade nikdar niso govorili meritorno in demokratskim ministrom tudi niso dajali nikakih na-

svetov. Gosp. Veljković je bil izvoljen v davčni odbor, a se ni niti enkrat udeležil seje, pa vendar nastopa proti delu davčnega odbora Minister izjavlja, da je odločno za tezo, ki jo je branil gosp. Marinkovič in smatra, da je za demokrate potrebno, da sodelujejo v sedanji vladi; če pa se najde pogoji za boljšo koalicijsko, ne bo nihče imel ničesar proti temu. Govornik omenja, da Radič in Pribičević mislita na demokrate samo takrat, kadar sta v opoziciji, če pa sta v vladi, jih demokratska stranka malo briga. Pri presoji politike teh dveh gospodov ju je treba vzeti pod kritično lupo in bolj gledati na cilje, ki jih zasledujeta. Nato sta še govorila poslanca Vulanović in Mihačlo Kujundžić, ki sta branila tezo Ljube Davidoviča.

Poslednji govornik Mio Milojević, bivši poslanik na Dunaju je izjavil v svojem govoru, da se vprašanja v demokratskem klubu sploh čudno tretirajo. DS je v vladi z eno nogo, z drugo pa je v opoziciji, pa nobene odredene politike nima, kakor je vedno ni imela. Čim je DS par mesecev v vladi, se pojavljajo nekateri nezadovoljniji in DS pričinja goniti novo lajno. Po njegovem mnenju je to zelo slabo za stranko, ki hoče imeti v javnem življenju ugled. Prepričan je, da pada krivda za to na strankino vodstvo. Absolutno in odločno je proti Pribičeviću. Niti najmanj ne verjame Stjepanu Radiču. Našim ministrom, zastopnikom v vladi, moramo dati polno podporo, ali pa jih odpoklicati iz vlade.

Po Milojevičevem govoru je vstal

Ljuba Davidovič,

ki se je čutil užajenega, češ da mu je poslanik Milojevič očital, da je nesposoben. Odločno odklanja take očitke in z ozirom na to prosi, da se seja prekine. Ko se je Davidovič po kratki pavzi od razburjenja malo pomiril, se je vrnil v klub in izjavil, da je pripravil resolucijo, ki jo bo jutri ob 10. uri dopoldne predložil demokratskemu klubu. Poslanec prosi, da mu ne zamerijo. Zagotavlja jih, da se bo o besedilu resolucije, ki jo je sam pripravil, razgovarjal z uglednimi strankinimi člani.

Nato so se poslanci razšli. Davidovič pa je ostal v predsedništvu demokratskega kluba in se posvetoval s svojimi ožjimi prijatelji Ziko Rafajlovičem, Vojo Veljkovičem, Grolom. Vlajićem in bivšim ministrom Milojevičem, Jovanovićem. Nekateri so zatrjevali, da je dr. Mačkovski, predno se je prekinila seja, predložil Davidoviču besedilo resolucije, Davidovič pa je besedilo te resolucije odklonil. Obenem je dejal, da bo DS prevzela položaj v svoje roke, če se v naši državi sploh še spoštuje parlamentarna večina, to je temeljni princip demokracije in parlamentarizma.

Po vseh teh dogodkih je Davidovič prekinil debato. Jutri bo nastopil z resolucijo, ki je sestavljena v smislu njegovega govora. Marinkovičeva resolucija je bila precej kratka in se je odločno postavila na stališče današnje koalicijske. Če so te verzije verjetne, je razumljivo, da jo je Davidovič tudi odklonil. Tako je demokratski klub še danes potožil končno rešitev za jutri.

Kakor smo se informirali, je Davidovič obenem zahteval od Stjepana Radiča in Pribičevića, da mu dasta polno jamstvo za vsak slučaj in da mu dasta formalno pooblastilo tudi v slučaju, če bi on v demokratskem klubu ne dobil polnega zaupanja, da bosta šla z njim in podpirala njegovo linijo. V tej smeri je posebno vodil pogajanja poslanec Grol. Stjepan Radič je v tem času odklonil formalen odgovor.

Obenem so se raznesle vesti, da je Stjepan Radič ponovno ponudil radikalom svoj vstop v vlado. Po naših informacijah pa te vesti niso resnične.

Zakon o izenačenju davkov

r Belgrad, 31. jan. (Tel. »Slov.«) Z več kot dvetretjinsko večino je narodna skupščina danes sprejela zakon o izenačenju davkov v načelu. Za je glasovalo 182, proti pa 72. Za izenačenje neposrednih davkov so glasovali poslanci Jugoslovanskega kluba, NRS in DZ. Zanimivo je, da se je Davidovič, ki se tako približuje Radiču in Pribičeviću, ki hočejo pred javnostjo braniti interese prečanskih krajev, s svojimi prijatelji držal glasovanja. Seja je bila zelo kratka. Tudi govornika Neudorfer (HSS) in Pavle Radič (HSS), ki sta govorila v imenu opozicije, sta bila prav kratka. Govornikoma je odgovarjal predsednik davčnega odbora dr. Šečerov (DZ), ki je izjavil:

Ta zakon, ne samo da ni slab, marveč je boljši od vseh, ki so bili dosedaj sprejeti v narodni skupščini. Ta zakon je dober v tehničnem pogledu, da bo lahko vsak kmet se orientiral, da bo vedel pri čem je. Od davka so oproščeni vsi tisti, ki živijo od dela svojih rok, kakor dnevničarji in delavci, ki nimajo stalnega poklica. Istotako so mnogi zemljiški kompleksi oproščeni, dalje zgradbe, ki so namenjene v prosvetne svrhe, industrijske in gospodarske zgradbe, zgradbe zadrug, predvsem pa hiše malega človeka. O katastrskem donosu je izjavil, da bo naš kmet plačal dosti manj davka, kakor doslej. Ljudstvo bo obču-

Pojasnilo. Čujem, da se od raznih konkurenčnih in neprijateljskih strani razširjajo lažni glasovi, s katerimi se hoče meni kot lekarnarju škodovati. Tako se širijo tendenciozne izmišljotine, da mi je nasprotni tudi tukajšnji poštovani in daleč na okoli znani zdravnik g. dr. Ivo Pavešić. Ker je gosp. dr. Ivo Pavešić kot zdravnik pri tukašnjem ljudstvu zelo priljubljen, se želi z raznimi obrekovanji razširiti med ljudstvo neneje, da je tudi on meni nasproten. V dokaz, da so te govorice izmišljene in tendenciozne, naj služi prepis pisma gosp. dr. Pavešića na mene. Spoštovanemu gosp. lekarnarju Mr. M. Wachu v Metliki. Čujem, da se z raznih strani hoče podtakniti moji osebi, da sem z Vašo lekarno in z Vašim poslovanjem na moje recepte nezadovoljen. — Smatram takšne vesti tendencioznim izmišljotinam, s katerimi se hoče ne samo Vam, ampak tudi meni škoditi. Odbijam od sebe taka sumničenja in Vam izjavljam, da je moj princip kot zdravnika, da živim z lekarnarjem v slogi, ker samo tako moremo koristiti ljudstvu kraja, med katerim delujemo. — Vi z Vaše strani kot lekarnar niste z nijemur motili solidarnosti med zdravnikom in lekarnarjem, nasprotno, pokazali ste vedno mojim zdravniškim željam največjo pripravnost. Vaša lekarna je oskrbljena z vsemi predpisanimi in najmodernejšimi zdravili v obilni meri in ga ni zdravila, ki bi ga Vi ne ekspedirali v najboljšem redu. Z Vašim poslovanjem nasproti meni in z Vašo ekspedicijo zdravil na moje predpise sem popolnoma zadovoljen. Vse nasprotnice glasove smatram kot intrige in obrekovanja. Pooblaštam Vas, da se s tem mojim pismom poslužite v vsaki potrebi. — Metlika, dne 24. januarja 1928. Dr. Ivo Pavešić, zdravnik. — Iz tega vidijo oblasti in ljudstvo, s kakšnimi intrigami in obrekovanji se zahrbtni in sumljivi elementi bavijo. V prihodnje bom vsakega širitelja laži in obrekovanja sodnijsko zasledoval.

Mr. M. Wachu, lekarnar.

Priporočajte

naš list ob vsaki dani priliki

Priporočajte tudi njegov oglasni del,

zastopnika za Slovenijo

Obširne ponudbe naj se pošljejo na upravo „Slovenca“ pod št. 787.

Gospodu H. SUTTNER, tovarnarju ur v Ljubljani,

izrekam največje priznanje in zahvalo s toplim priporočilom. — Iz njegove trdke posedujem že preko 12 let 4 ure, in sicer: 2 stenski, budilko in žepno uro „Omiko“. Vse brez izjeme pa tako točno in zanesljivo opravljajo svoj posel, da si boljših in zanesljivejših ur sploh želeli ne morem. — Zaradi tega se enkrat vsem svojim prijateljem in znancem to trdiko najtopleje priporočam. — Sv. Jurij pod Kumom, dne 25. januarja 1928.

Hinko Medved, posestnik in gostilničar.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1-50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 3 ali 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo višje. Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo.

Službe iščejo

Izvežban organist

in občinski tajnik, išče službe. — Naslov pove uprava lista pod št. 833.

Prodajalca

s kavcijo 4000 Din, išče službo. Imam tudi trgov. opravbo napredaj. — Ponudbe na upravo „Slovenca“ pod št. 833.

Proste službe

Vajenec

za zlatarsko obrt se takoj sprejme. — S. Japli, zlatar, Cankarjevo nab. 7.

100 Din čevno

na roko in visoko provizijo pri razpečavanju sezonskega predmeta. — Zastopniki, pišite Organizacijskemu oddeljenju, Beograd, Zmaj od Nočaja 14.

Stanovanja

STANOVANJE

2 ali 3 sobe in kuhinjo želi 3 članska družina, če mogoče blizu glav. kolodvora. Plačam dobro. Naslov v upravi Slovenca pod št. 793.

Sobo in kuhinjo

iščeta dve osebi. Ponudbe na upravo „Slovenca“ pod št. 833.

Odda se lepo

SOLNČNO STANOVANJE

v vili, L. nadstr., boljši družini brez otrok. Najemnika se mora plačati za 1 leto naprej. Naslov pove uprava pod št. 823.

Opremljena SOBA

se takoj odda. — Naslov v upravi lista pod št. 830.

Opremljeno sobo

oddam takoj v sred. mestu. Naslov v upravi 832.

Novonorečenci pozor!

STANOVANJE v Ljubljani: soba in kuhinja s pritliklami proti odkupu boljše, čedne kompletne opreme. Ponudbe upravi „Slovenca“ pod: „Takojšnja vselitev“.

Nova gostilna!

(Otvoritev v sredo, 1. februarja)

Izvršna hrana! Silajno vino! Abonenti!

Lastnik: Pepe Lončar (poprej Podobnik), Novi Udmat št. 145

Lepo opremljeno

sobo

v sredini mesta za 1-2 osebi, na željo tudi prazno ali s popolno oskrbo, oddam takoj. — Naslov v upravi lista pod št. 829.

Za ozkotirno železnico

Prevalje-Žerjav sprejemo kvalificirane strojevodio.

Stanovanje na Prevaljah

si mora preskrbeti sam. — Pismene ponudbe na Rudnik Mežica. 815

Vnajem

Stara, dobro vpeljana

trgovina

z mešanim blagom, v mestu na Štajerskem, se takoj z zalogo vred odda naprej v najem. — Poizvedbe pod: „Si čalnost“ št. 734 na upravo „Slovenca“.

Odda se v najem

ali proda moderno urejena delavnica za mehanično obrt. Delavnica je z električnim obratom ter ima najmodernejšo stroje za kovinsko obrt. Najemnina nizka. V slučaju, da se delavnica proda, zelo ugodni plačilni pogoji. — Poizve se v upravi „Slovenca“ pod št. 746.

Posestva

Pri Slav. Brodu v neposredni bližini, prodam

radi smrti

vinograd

2 oralo s hišo vred (2 sobi in kuhinjo) in hlevom. Vinograd ima lepo lego vrhu brega z razgledom na mesto. Cena 80.000 Din. Klara Sanič, Barja luka, Markovičeva ul. 9.

Kdoprodaj?

Naprodaj še malo rabljen

valilni stroj

in

seim. stojnica

po ugodni ceni. Naslov pove uprava pod „perutinar“ št. 813.

Vsakovrstno

zlatu kupuje

po najvišjih cenah. — Zvelir, Ljubljana, Wolfova ulica št. 4.

Kdo kupi?

Proda se

Fordov to-

vorni avtomobil

zelo ceno. — Naslov se poizve v upravi „Slovenca“ pod št. 745.

Prodaj

par tisoč cbm

borovih lesov

Vprašati: LJUBLJANA, POSTNI PREDAL št. 151.

Lokomobilo

dobro ohranjeno, 10 Atm. 20-30 H. P., prodam. — AL. Trinkl, Linhartova ulica 12, Ljubljana. 751

Ariel s pri o'ico

v izvrstnem stanju - zaradi nabave avtomobila - ugodno naprodaj. — Naslov pove Aloma Company Ljubljana, Aleksandrova cesta 2/L.

Harmonij,

s krasnim glasom, ima 5 oktav in 13 registrov, se za 4000 Din proda. Cenj. ponudbe pod „Harmonij“ na podružnico Slovenca v Celju. 810

Hrastove

podnice

vagonske 2.65 m + 44 mm in 2.85 m + 54 mm ca. 5 vagonov, proda AL. Neudauer, Gornja Radgona.

Slovensko-

srbohrvatski slovar

Sestavil dr. Albin Vilhar.

V platno vezan Din 70.—.

Srbohrvatsko-

slovenski slovar.

Sestavil dr. Albin Vilhar.

V platno vezan Din 60.—.

Jugoslov. knjigarna v Ljubljani.

Naša obrt

PERJE

kokoške, purje, gosje in račje po najnižji ceni in vsaki množini dobavlja trdka

E. VAJDA, Cakovec

Medjimurje.

Motvoz (špaga) naj-

ceneje direktno v tovarni. Mehanična vrvarna šinkovec, Grosuplje 10245

Podoba moka Din 5-

koruzni zdrob „3“

Prvovrstni izdelki od 25 kg naore pošila

PAVEL SEDEJ, 7-letnik

metni min. — 6 u.

Gostilno

„Grajska klet“ na Mestnem trgu 13 (pri pri Firdihu), je prevzela I. južnoštajerska vinarska zadruga v Celju. Zajamčeno pristna vina, vedno topla in mrzla jedila. 796

Čebulček

nudi Fran Počučnik, Ljubljana, Dunajska cesta 36, trgovina s semeni in deželni pridelki. 720

Kašo,

rešprej, ajdovo moko vedno svežo odda a n d e b e v e l t r g o v i n a

A. VOLK, LJUBLJANA

Res'eva cesta 75/1.

Najboljši

koks

Cebin, Wolfova 1/2

POPRAVILA

Meh. nik IVAN LEGAT

specialist za pisarniške stroje

Maribor, Vetrinška ul. 30

Telefon int. 434.

Odvetnik

dr. Albin Kandare

naznanja, da je otvoril

svojo odvetniško pisarno

začasno na

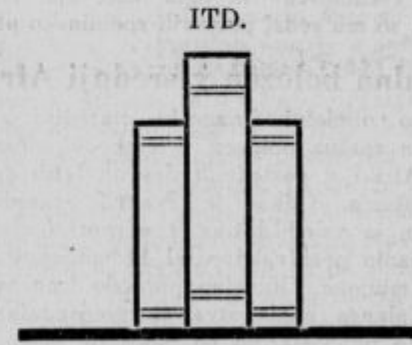
Bleiweisovi cesti št. 18

Mestna občina Bijeljina v Bosni rabi takoj za svoj večji park v Bijeljini

vrtnarja

posebno sposobnega za sajenje in negovanje cvetja. Vrtnar dobi prosto celo dobro stanovanje. Ponudbe je predložiti podpisani občini do 15. februarja tega leta. 814

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
SOLSKO ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH

KNJIGOVEZNICA

K. T. D.

V LJUBLJANI

KOPITARJEVA ULICA 6

IL. NADSTROPJE

Zahvala.

Za obile dokaze iskrenega sočutja ob smrti našega blagega očeta, starega očeta in tasta, gospoda

Ivana Becka

se vsem najpriskrnejše zahvaljujem. Posebna zahvala pa bodi izrečena Društvu delovodij in vsem onim sostanovalcem, ki so mu poklonili vence in cvetja, kakor tudi pevskemu društvu Krakovo-Trnovo, katerega član je bil pokojnik, za ganljive žalostinke in končno vsem onim, ki so nepozabnega nam očeta spremili na njegovi zadnji poti. Ljubljana, 31. januarja 1928.

Zalujoči ostali.

Sir H. Rider Haggard:

48

Kleopatra, egiptovska kraljica.

Zgrudil sem se na ležišče, vendar nisem mogel ne govoriti ne vstati, dasi sem bil pri polni zavesti.

Kleopatra pa se je sklonila čez mene in potegnila bodalo iz oprsa mojega oblachila.

»Jaz sem zmagala!« je zakričala in stresla dolge črne lase nazaj. »Jaz sem zmagala in ker je šlo za Egipt, je bila ta igra vredna, da se je igrala. Torej s tem bodalom si me hotel umoriti, kraljevski moj tekmeč, čigar mirmidonce so pravkar zbrani pri vratih moje palače? Ali si še pri zavesti? Kaj more meni sedaj zabraniti, da ne porinem bodala v tvoje srce?«

Slišal sem njene besede in s šibko roko sem pokazal na svoje prsi, zakaj siino rad bi umrl. Ona pa se je vzravala v vsej svoji kraljevski veličini in me z ostjo zbodla v meso.

»Tega pa ne!« je zopet zavpila in vrgla bodalo od sebe, preveč si mi všeč. Škoda bi bila, da bi umorila takega možaka! Darujem ti življenje. Živi, izgubljeni faraon! Živi dalje, ubogi padli knez, ki te je uničil ženski bister um! Živi, Harmakis — da mi boš krasil zmagoslavje!

Tedaj me je zapustil vid; slišal sem samo petje slavca, šumenje morja in zvonki zmagovestni smeh Kleopatre. In ko me je objela nezavest, mi je glas tistega smeha sledil v kraljestvo spanja in mi še vedno sledi skozi vse življenje vs edo smrti.

Osmo poglavje.

Harmakis se prebudi. — Prizor smrti. — Prihod Kleopatre. — Njene tolažilne besede.

Zopet sem se zavedel. In ko sem se prebudil iz nezavesti, sem se znašel v svoji sobi. Planil sem pokonci. To je gotovo, da se mi je sanjalo! Saj ni moglo

biti nič drugega kot hude sanje! Nemogoče je bilo, da sem se prebudil, da bi se zavedel, da sem izdajalec!

Da je ugodna prilika za vedno splavala po vodi! Da sem jaz izdal sveto stvar in da so v minuli noči oni vrli možje z mojim stricem na čelu zaman čakali pri zunanjih vratih! Da je ves Egipt od Abuja do Atuja čakal še sedaj — čakal zaman! Ne, to ni bilo mogoče, najsi je bilo karkoli hoče! Oj, grozne so bile te sanje, ki sem jih bil sanjal! Se ene take bi umorile možaka. Boljše bi bilo umreti kakor gledati še en tak privid, poslan iz pekla! Ampak kaj sem bil jaz sedaj, če vse skupaj ni bilo drugega kakor grozna domišljija prenapetih možganov? Kje sem bil sedaj? Moral bi biti v alabastrski dvorani in čakati, dokler ne bi prišla Karmion.

Pozdrav, Harmakis! Jaz sem tisti Rimljan Pavel, ki si ga naščuval. Iz tega spoznaj, kaj koristi izdajstvo!

Slabo mi je postajalo in omedluje sem se opotekal od belega trupla, okrvavljenega z lastno krvjo. Slabo mi je prihajalo in omedleval sem, ko sem se opotekal nazaj, dokler nisem zadel ob zid; zunaj pa so ptice veselo prepevale in pozdravljale dan. Torej vse tisto niso bile sanje in jaz sem bil izgubljen, izgubljen!

Spomnil sem se na svojega starega očeta Amenemheta. Resnica, kakor blisk hitro sem ga v duhu videl takega, kakršen bi bil, ko bi mu prišli sporočiti o smrti njegovega sina in razvalinah njegovih nad. Spomnil sem se na onega rodoljubnega duhovna, mojega strica Sepa, ki je čakal vso dolgo noč na znamenje, ki ga ni bilo. In temu spominu je hitro sledila druga misel! Kaj se bo sedaj z njima zgodilo? Jaz nisem bil edini izdajalec. A tudi jaz sem bil izdan. Kdo me je izdal? Morebiti oni Pavel. Ako me je Pavel, no, on ni vedel dosti o onih, ki so kovali zaroto z menoj. Ampak tajne sezname sem bil imel v oprsu svojega oblachila. O Oziris! Izginili so! In usoda Pavla bo zadela vse rodoljube v vsem Egiptu. Ob tej misli je moj duh izgubil zadnjo moč. Omedlel sem na mestu, kjer sem stal in se zgrudil na tla.

LJUBSKA KNJIZNICA iz založništva jugoslovanske knjigarnice v Ljubljani: 23 zvezok: A. Shretna Nodlag Povest iz egiptovske kraljevine: 24 Din. vez 32 Din — 24 zvezok: A. Marby, Hanka Lubiško-srbska povest: 22 Din. vez 30 Din — 25 zvezok: Haggard, H. H. resarja Monerume Din 80. vez Din 42 — Stotek in njegovo burkasto življenje: 14 Din. 14 Din. vez 22 Din — 27 zvezok: Prezelj, Bratko solina Din 24. vez Din 82

Da pridemo do socialnega miru

Kapitalistična Anglija se spreobrača

Zadnjič smo na kratko ugotovili udeležbo ameriškega delavstva na kapitalu, ki znaša v Združenih državah severne Amerike približno 30 odstotkov. Že to dejstvo samo je dovolj zgovorno, da presodimo razmerje med delojemalcem in delodajalcem. Misel skupnega sodelovanja je neposredno po vojni pridobila tudi v Nemčiji, kjer se je ustanovila »delovna skupnost« med industriji in delavskimi strokovnimi organizacijami z geslom: Za skupno blaginjo. Izredno zanimiv pojav je češki veleindustrialec Tomaž Bata, ki je s svojimi tovarnami napravil pravo revolucijo. »Vsaka beda ima svoj vzrok v srcih ljudi. Prospevanje v družini privabi tisti mož, ki vzame nase proslavljeno največjo porcijo odgovornosti a najmanjši delež različnih prednosti.« Ta družinska misel v tovarni je dala vsakemu, kar mu gre, celoti ogromen prosper, delavstvu pa soudeležbo in s tem dobro materijelno stanje. Vse dosedanje napade od strani konkurence na podjetje je odbilo delavstvo samo. Naravnost usodna pa postane lahko akcija, katero je sprožil angleški podjetnik Sir Alfred Mond, da doseže socialni mir v Angliji. Angleško gospodarstvo še ni prebolelo strahovitega rudarskega štrajka. Anglija sama na sebi pa je v političnem in gospodarskem dvoboju z Združenimi državami Severne Amerike bolj kot kdaj navezana na skupno sodelovanje vseh domačih moči. Prva ta konferenca med podjetniki in voditelji delavskih strokovnih organizacij je bila programatična značaja. Obe stranki sta se izjavili, da vztrajata na svojih principih in pravicah, da sta si pa enako edini v tem, »da je pravična in trajna rešitev skupnih industrijskih problemov za državo življenjskega pomena«. Te skupne naloge je Sir Alfred Mond tako-le očrtal:

Reorganizacija industrije potom fuzij, racionalizacije in tej odgovarjajoča uvedba najnovejših tehničnih procesov in delavskih metod. Preskrbitev delavstva, ki bi s tem postalo brezposelnost, bodisi s tem, da se mu da drugje zaslužek ali pa odškodnina v obliki pokojnine ali enkratnega izplačila. Zvišanje varnosti dohodka. Dovolitev, da pride delavstvo v upravo obratov. Skrb za stanovanja, za ljudsko zdravje, za zavarovanje za slučaj brezposelnosti, obrtni pouk, reorganizacija obdavčenja, pri katerem naj država gleda na razvoj ljudskega gospodarstva. Preiščemo naj vse vzroke stavk in zaprtja. Vse nadaljnje konference naj ta vprašanja rešijo vsaj v takem obsegu, da se končna ureditev lahko izvede v vsej industriji.

Posamezne industrijske skupine so že imenovalle zastopnike v ta posebni odbor. Tudi vrhovni svet strokovnih organizacij se je izjavil pripravljenega, da v imenu delavstva sodeluje na tej skupni konferenci.

Delavstvo in racionalizacija.

Če naj seznanimo slovensko delavstvo o splošnem položaju angleškega delavstva v tem problemu, moramo začeti s prvo točko — mezdo, ki je osrednja točka celotne angleške industrije, in v njeni zvezi z vprašanjem racionalizacije. Industrija se na eni strani trudi, da se po ameriškem zgledu prilagodi zahtevam sedanosti. A proti temu se borijo strokovne organizacije, češ da bi brezposelnost zopet narasla in da bi izpodrinila dobro kvalificirano delavstvo. Če naj se pa racionalizacija uvede, je treba delavstvu zagurati stalni dohodek. To zahtevo utemeljujejo s tem, da stremi ameriški delavec sam po stalnem zvišanju dohodka, nasprotno pa boče povprečni angleški delavec ohraniti neko tipizirano višino. Noče konkurence in ima rajši mezdo odmerjeno po času, kot po akordu. Še nekaj pride v poštev: Nezaupanje napram podjetniku je še globoko v duši in bi pri akordu po delavčevem mnenju podjetnik zopet več zaslužil kot delavec, pri tem pa ni izključeno, da bi se osnovna mezda znižala. Obratno pa podjetniki še nimajo toliko uvidnosti, da bi pustili delavcu vmešavati se v upravo tovarne in mu dopustili soudeležbo na čistem dobičku. Od približno 12 milijonov delavstva, pravijo strokovne organizacije, je približno le 200.000 udeležencev s 5% na čistem dobičku podjetja. In le 200.000 delavcev je zastopanih pri vodstvu podjetja. Obratnih svetov je sicer formalno v Angliji več kot v Združenih državah, toda njihova moč je mnogo manjša, ker na vodstvo podjetja nimajo nobenega vpliva. Gospodarska demokracija! To je prva zahteva voditeljev strokovnih organizacij.

Kako je potekala konferenca?

Sir Alfreda Monda je žalostilo, da Zveza podjetnikov ni hotela uradno odgovoriti na miročno ponudbo delavskega kongresa. Zato je začel sam s privatno iniciativo. 35 podjetnikov se je odzvalo; ti pa zastopajo stotine upravnih mest in razpolagajo z nad milijardo funtov sterlingov kapitala. Med temi so velepomembni močje, kot predsednik družbe londonskih podzemskih železnic in avtomobilnega prometa, voditelji teške industrije, največja premogokopna podjetja in električna industrija. Strokovne organizacije so dale svojemu svetu polnomoč, da vodi pogajanja. Uspehi teh pogajanj se bodo predložili obema kongresoma. Tajnik rudarjev Cook vztraja sicer na svojem radikalnem stališču, vendar pa njegov vpliv odlično poenjuje. Tako so se delavci strojne in paroplovne industrije izrekli proti njegovemu predlogu, da naj delavstvo konferenco sploh bojkotira. Na drugi strani imajo tudi podjetniki težko stališče. Lastniki bombažne industrije predlagajo isto-

časno znižanje mezde in zvišanje delovnega časa. Vse te težkoče bodo dale konferenci težkega dela za več mesecev, toda korak je storjen, da zavlada v Angliji socialni mir.

Kako je pa pri nas?

Slovenska industrija je mlada; nima še tistih življenjskihkušenj, katerih je bila deležna industrija drugod. Odtod tudi zelo značilni znak neke surovosti.

Slovenska industrija je po večini tuja, industrijski kapital je večinoma iz tujine priseljen. Njegov donos uživa rentir izven mej države. Ljudska skupnost je njemu tuj pojem, ljudska blaginja deveta briga.

Slovenija je močno obljubljena dežela, kjer je delavske ponudbe vedno dovolj, zlasti pa take, ki ne stavi previsokih zahtevkov. Strokovno kvalificiranih delavskih moči je premalo in industrija se v očigled temu dejstvu ravna po poljskih delavcih.

Te tri okoliščine smo omenili radi tega, da namdemo ključ do odtujenosti, ki straši po naših tovarnah, do ravnanja z delavstvom, ki je vprav provincialno-malenkostno, do delavskega materialnega položaja, ki je v gotovih tovarnah tako človeka nevreden, da se moramo prijeti za glavo. In pa, da razmislimo, če je pri nas kak iskren socialni mir sploh mogoč.

Mezda je izhod. Nam ne gre tu za razmotrivanje, kaj določuje njeno višino, kaj bi doseglo n. pr. 100% strokovno organizirano delavstvo. Nam gre za fakt, za ugotovitev, kakšne so ravno te mezde, kakšen je socialni položaj delavstva. Uradno so obrati objavili mezdo v bolj znanih panogah v tej višini:

Delavci sploh 31 Din	Steklarji . . . 41 Din
Drvarji . . . 30 „	Tesarji . . . 36 „
Oglarji . . . 30 „	Zidarji . . . 38 „
Vrtnarji . . . 28 „	Kroveci . . . 40 „
Lončarji . . . 27 „	Fotografi . . . 33 „
Ključavnice	
Čarji . . . 36 „	V tekstilni . . . 30 „
Kovači . . . 29 „	Vrvarji . . . 26 „
Kleparji . . . 34 „	Barvarji . . . 28 „
Livarji . . . 38 „	Tkalci . . . 27 „
Željarji . . . 35 „	Krečarji . . . 26 „
Mecaniki . . . 35 „	Mesarji . . . 27 „
Strojniki . . . 39 „	Čevljarji . . . 28 „
Kurjači . . . 36 „	Trgovina . . . 32 „
Urarji . . . 23 „	Optikarji . . . 21 „
Izdel. inštrumentov . . . 16 „	Šoferji . . . 37 „
Monterji . . . 39 „	Zobotehnik . . . 32 „
Kemiki . . . 38 „	Cestarji . . . 15 „
Svečarji . . . 28 „	itd.

Razmeroma višje so plačani rudarji tako, da pride na 3% te stroke 35, 3/4 pa 80 do 90 Din in da ima povprečno delavec tu 1150 Din dohodka.

Proti vsem tem javljenim podatkom pa je dejansko stanje neprimeroma slabše. Poznamo gozdarsko podjetje velikega stila, kjer imajo delavci v gozdu 2 Din od ure, za 12 urno delo torej 24 Din! Kar pa vzbuja spomin na tisto dobo, ko je Engels pisal slovito knjigo »Položaj delavskega razreda v Angliji«, so gotovi nekateri tekstilni oddelki v Sloveniji. Eden izmed teh je na sindikalne sestanke delavk pošiljal državne zastopnike. Ko je šlo glasovanje za ali proti 10 urnemu delavniku, je bilo razveljavljenih nad 100 glasovnic. Ko se je velika večina izrekla za osemurnik, naj bi se bila mezda avtomatično znižala za eno

četrtno in uspeh? Delavstvo je samo zahtevalo zvišanje delovnega časa . . .

Mautner d. d. v Litiji izkazuje 4 milijone dinarjev izdatkov za letne mezde. Zaposlenih je kakih 244 moških in 544 ženskih dnevna mezda je torej 19—20 Din. Izmed vseh strok industrije posluje pa danes najboljša tekstilna industrija. Najboljše je zaposlena, torej izkazuje največ dobička. Mautner d. d. izkazuje za leto 1926 dobička 976.000 Din, dobil pa je še v istem letu oblast nad tvornico »Belgr. tekst. ind. d. d.« s 1200 delavci! Podobno visoke dobičke izkazuje Glangzman in Gassner in Jugočeška v Kranju. Dobiček bi bil še večji, če ne bi večino kosmatega dobička snedle obresti. (Brutto Mautnerjev dobiček za leto 1926. je znašal 14.100.000 Din — od tega za obresti 8.780.000 Din.)

Pred nami leže tedenski mezdni listki nekega tekstilnega podjetja: 60—80—90—100 dinarjev! nekatere delavke nekaj več! Mesečni dohodki pri mnogih ne dosežejo niti 300 Din! K vsej tej sliki je dodati še nič manj razveseljiv pojav, da je veliko število vajencev in vajenk, ki že z nežno roko strežejo stroju, zaslužek pa je neprimerno nižji kot odraslih delavcev!

Zaključek ni težak. Bojni dnevi v vsakemrem gospodarstvu katerekoli države so škodovali vedno skupnosti. Zato se vse države trudijo, da njih število skrajšajo na najnižjo postavko. Odtod najrazličnejši posredovalni uradi in obvezno moč izrekov razsodišč. Izbrljanje ali pa samo netenje nezadovoljstva med delavstvom je za ljudsko gospodarstvo samo minus. To so končno spoznale tudi kapitalistične države v najslabšem pomenu besede. Gibanje za ljudsko skupnost danes je tako potrebno in naravno, da nima zgleda v zgodovini. Kdaj bo torej mogoč pri teh razmerah v Sloveniji skupni sestanek delodajalcev in delojemalcev, da si izpovedo, da je nad lastnimi, ozkimi in vključ »visokimi« vendar nizkimi interesi nekaj višjeza — splošnost, narod, domovina, država, vest in odgovornost za celokupnost?!

Dr. S.:

Ravno cerkev je ljudska

Ljudski cerkvi je ravno lastna ljubezen do v življenju obloženih. To je, že brez nadaljnega, karakteristično obnašanje krščanstva. Da ne karakajo smehljajoč se bogovi preko odra. S katerimi betežni, belni, obdan od bolečin nima nikakega opravka. Ki gredo z mrljim egoizmom mimo. Nioba ne zadostuje več. Njena mrlja bol ni odrešenje. Končna zmaga nad boleščjo in budistična resignacija. Tudi ne suženjsko rožljanje z verigami. Niti revolverski strel iz obupa. Odrešenje obstoja v tem, da nosiš v sebi. Kako čudovito, kako globoko je ta religija krščanstva. Ki stavi Umirajočega, med dva razbojnika Obesečenega na višino altarjev. Že to samo je dokaz, da cerkev razume religijo. Poleg Kalvarije se potaplja Olimp in Walhala. Nad njima vstaja v neskončni razdalji veličastna oseba ljubkost prinašajočega, sebe žrtvujočega mučenika. Ta veliki simbol krščanskega prenašanja boleznij! Te rabi, kdor stoji v življenju. Postaje na stebrih cerkve. Pietà v kapeli, bolestin rožni venec, vsi imajo enako ozadje. Lahko se reče, da ima katoliška cerkev za tajnost trpljenja prav posebno razumevanje. Posebne oblike izražanja. Posebne sprejemne celice. Posebno čustvo. Odtod pojav, da tistim, ki stoje v senci življenja, ni treba se zbirati šele iz te cerkve ven v malih občinah. Kar bi tu dobili v skupnem branju in čitanju, v pelju novodobnih sekt, ti ljudje ki imajo tako malo solnca v živ-

ljenju, obdaja in nudi cerkev organsko. Sama in v njej združene ustanove in metode. Tretji red. Materinsko društvo. Večna molitev. Spomin na verne duše. Spominjanje na bolest preko groba. Ob grobu vijoličaste, modre, temnordeče cvetlice. Tudi za najbolj zapuščen. Religije, ki nosijo vence le za uživajoč rod, so ljudem te zemlje veleizdaja. So puštinje. Kajti zemlja je solzna dolina.

A enako veličastna manifestacija cerkve je tudi v čudoviti demokraciji, h kateri vzgaja. Pomanjkanje na skupnosti je veliko. Doživljamo ga dan za dnevom. Cerkev pa, ki postavlja vsako nedeljo obvezno ljudi na isti prostor, jih fizično razvršča enega poleg drugega, prav v dihanju sosedaj, vse stanove, ves razred, izobražene in neizobražene, vzgaja k obrambi kastovstva, k premostitvi razrednih interesov. Venček prvoobhajanke in njegove pajčolanke nosi enako hčerka bančnega ravnatelja kot ščerjca. Duhovniško posvečenje obhajajo v isti cerkvi sin poštarja in državnega predsednika. Oče Pija X. je bil poštar in občinski sluga. Vodivna misel osnovne šole je bila v vsakem pouku vedno živa. Mladi ljudje spadajo že v prvi mladosti skupaj. Naj se uče spoštovati in si med seboj pomagati. Noben ni več kot drugi. Plačani sedeži v cerkvi ne pomenijo preloma ljudskega pojmovanja cerkve. Ta enakost je ovira za kapitalističen duh. Kjer je to mišljenje, ni prostora za egoizem agrarne gospode in liberalne buržoazije. Že postane eden od otrok usmiljena sestra. Ta sestra je notranja ovira, notranja zmanjšava, notranje premagovanje mamonističnih instinktov. Ta sin, ki vodi mladeniško ali delavsko društvo, je za očeta in njegove moške sorodnike v vrsti delodajalcev stalen memento. Pot, ki vodi k ljudstvu. Aristokrati cerkve: škofje, kardinali, papeži, lahko vedno in vedno rastejo iz najubojnejših slojev. Liturgija, molitev, posvetitev jim dajo obliko, katero morajo drugi šele vzgajati od roda do roda. Rastejo iz ljudstva v višine. Veliko resnice je na tem, da sta kastavska odtujenost in razredno sovraštvo deželam katoliške kulture bolj tuja kot drugod. Vse vzgojuje k skupnosti. Naj bo že prejem zakramentov, enakost dogem, nedeljska maša, izbira duhovnikov ali pa samostanski poklic.

Ce tako govorimo k ljudstvu, ne mislimo samo ročne delavce. K ljudstvu gredo intelektualci, tisti, ki študirajo, umetniki. Modrost cerkve zadosti potrebam vseh. V njej ni izoliranja. Ljudje so ljudje in svet dolguje cerkvi hvalo, da je postopala in ravna z ljudmi človeško s svojo drugo nadrihajočo pedagogiko, da jih s sredstvi le njej lastnimi, vodi od človeškega k nadčloveškemu.

JUGOSLOVANSKA STROKOVNA ZVEZA.

Volitev obratnih (delavskih) zaupnikov. V smislu zakona o zaščiti delavcev ima delavstvo pravico si v vseh podjetjih izvoliti svoje zastopnike (zastopnike) — ike-zaupnike. To se pa v večini podjetij ni zgodilo, ker ni bilo še pravilnika o volitvah teh zaupnikov, ki ga zakon predvideva. Sedaj je minister za socialno politiko dr. Gosar izdal pravilnik o volitvah in pravilnik o poslovanju delavskih zaupnikov, tako, da se bodo vsako leto meseca januarja vršile po obratih volitve delavskih zaupnikov. Letos se bodo te volitve izjemoma v smislu naredbe ministra za socialno politiko vršile do konca meseca marca. »Inspekcija delavcev« Delavska zbornica« in strokovne organizacije so k tem volitvam že pristopile. Organizacije Jugoslovanske strokovne zveze so že prejtele brošuro s pravilniki in prva navodila, prihodnje dni pa prejmejo še konkretna navodila, kako volitve izvesti in formulacije raznih vlog in objav, ki so s tem v zvezi. Vse organizacije naj se po tem ravnaajo. — Je pa še mnogo obratov, kjer je zaposleno naše delavstvo, ki pa ni organizirano in si mora izvoliti svoje zaupnike, ne pa dovoliti, da pridejo na tako važna mesta naši nasprotniki. Pozivamo te delavce, da se takoj obracajo z dopisom na Jugoslovansko strokovno zvezo v Ljubljani, Stari trg 2. I. nadst. za navodila. Funkcija zakonitih zaupnikov je silno važna in jih kot takih podjetja ne smejo preganjati in odpustati. Zato na delo za naše zaupnike!

Liković Joža:

Plesačka Cilka

(Dalje.)

Kvatrna noč po pepelnični nedelji. Tajne moči prebujajočega se pomladanskega stvarstva slave nocoj zlato poroko. Semena se pretresavajo, sladke koreninice klijejo, v kaminah se budi prilažena sila. Car in strahota drugujeta. Pod sivimi skladi oživljajo srebrni vir; zdravilne vode se pretakajo preko jas, vijolične luči plamte ob skalnatih pragovih. Rožni grmi poženo to noč v nedostopnih zatijih, kjer jih ne doseže niti ledena februar-ska sapa, da osuje zlato-prašno cvetje. Vratolomna brezdna se odpirajo; nad njimi pa blodijo duše prokletih in iz posvečene zemlje izgnanih; ker ne morejo najti v onostranstvu luči, hladu in miru, pa se v kvaternih nočeh povračajo v zemsko podobe in mrljio nad žreli brezden kakor ugasajoče lučce. . . .

Cilka je kaj kmalu zavrgla črno ruto. Komaj da se je sesedla zemlja na grobu pokojnega moža, že se je vrgla zopet v ples in razbrzdano veselje. Ves predpust se je vrtela, pa niti v postu je ni zdržalo. Celo nocoj, na kvatarno noč, se je odpravila doli v Borovnico, kjer so pri Mokarici plesali, v spotiko, dobrim in zglednim vaščanom. Zapahnila je vrata in se spustila na znano pot. Zgodnja mesečina je tonila za Trebevnikom in Pokojiščem; skalo vitne stene pod rakiškimi grebeni so se blestelo v srebrnem sofu kakor bajni gradovi,

kjer spijo zlatolase jezerske vile . . . Stekla je kar po bližnji skozi sosedov laz. Zrak je bil mlačen in malce grenljiv, snočista zemlja je dišala po telohu in piskavčih. V skalni rupi je zatulil skovir; zadirljivi krik mrtvaškega ptičja je prepolnil nerodno uharico. Kakor nema pošast se je dvignila v beli mesečini, obletela starikovo lipo in pala v gozdni somrak. Votlo šelestenje se je vtrgalo za njo. Cilka je pri-spela na plano. Na Mrkunovi žagi so se oglašale narasle vode; z usvajajočim šumljanjem so padale preko kamenitih jezov.

Na vasi je vdaril kvaterni zvon; težak glas je naznanjal posvečenje in pokoro za noči, prežile v veseljačenju in predpustnih norčijah. Cilka je obstala in se nehoti ozrla doli na vas. Kraj cerkve je v medli mesečini razločila pokopališče; beli in tihi nagrobni spomeniki so nemeli v tminstvenem svitu. Prva meglica, ki je vstala iz zajezjenih voda, se je razstrla okoli pokopališča kakor mehka koprena. Pozabljen smehljaj pokojnih! — Nehote se je osamela popotnica zdrnila. Hotela je pospešiti hojo, pa jo je nekaj potegnilo nazaj, da je znova obstala in pozorno prisluhnila. Kakor da ji je nekdo opominjevalno položil roko na ramena. Pa čuj! V goščavi je nekaj siknilo, pritažen smeh je zašušljal. prasketajoč šum se je oddaljil . . . Plesačka Cilka se je okrenila in započela pogled v gosto temo skrivnostne goščave. Strašljiva slušnja se ji je zvalila v dno sra, kjer je obležala kakor težak kamen. Tam pa se je odzval mehak glas in zaprosil: »Cilka, vsaj nocoj ne hodi plesat. Kvaterna noč v postu je . . . Spomnila se je

na možev grob, ki je sameval tam spodaj prazen in brez luči. Pozabila je na pokojnika, bogve kje se tolaži nocoj njegova revna duša. Slednjič pa se je nevoljno otrsela morečega razmišljanja, se ozrla v skalni breg in stekla nizdol.

Ko je vstopila k Mokarici, se je že oglašala hreščava harmonika. V gostilniški sobi so razrinili mize; fantje so se postavljali v krog in poredno mežikali deklam, ki so se v prijetni zadregi izmikale žarečim fantovskim pogledom. Popravljale so si svilencaste bluze in bele predpasnike, pregibale pisane robčke in zrnjavale ozka krila. V tem pa so muzikanti vbrali poskočno polko. Stari Kimlavčič je razčezal mehove in samo-avesno prebiral škopotave tipke na razsušeni harmoniki. Sunljavi Balanč je piskal na zvezanem flavto in vodil naprej; kadar so odrezali eno, se je učeno pobahal okoli stoječim, da zna piskati na vse križe in vablivo kakor vrag v kvatni noči. Enooki Štekal pa je drgnil po grmečnem basu, da so strune nevedno brnele, se zatikale v vozlovah in se lovile za melodijo ostalih dveh. Poskočnica je v nemalo omahljivec, kisle vino je opajalo fante, žganje je razkurilo plesalce, da so se vrteli, kakor da jih podi bajna sila v vratolomnih krogotokih. Kot da se zgla-jena tla izpodmičejo urnim petam, so se gnali pari, tesno sprijeti in razposajeni.

Cilko je za hip omamilo prijetno razpolo-ženje: težka vonjava cigare, medeni vzduh kuhanega vina, grenljivo ozračje, polno prahu, rmene luči in znoja, cenene dišave, ki so puhtele iz dekliskih robčkov, oškropljenih z

tilo olajšanje, kar je brez dvoma. Davčna obremenitev bo mnogo manjša od dosedanje. Govornik dokazuje to na podlagi številke.

Nato se je glasovalo o predlogu Pavla Radiča, ki je zahteval, da naj se ta načrt vrne davčnemu odboru. Večina je to zahtevo Radiča odbila. Pri glasovanju o zakonu v načelu je glasovalo za 182, proti 72, nato pa se je seja prekinila. Prihodnja seja bo jutri. Na dnevni red pride proračun za l. 1928./29. Popoldne pa se prične razprava o zakonu o izenačenju davkov v podrobnostih.

K sprejetju zakona o izenačenju neposrednih davkov v načelu pristavljamo, da se je na predlog podpredsednika Jugoslovanskega kluba sprejelo na skupni seji klubov NRS in SLS, da se davek na čisti katastrski donos zaenkrat črta, dokler se katastrski čisti donos končno veljavno ne določi. To je eden velikih uspehov Jugoslovanskega kluba. Poleg tega se bodo, kakor smo zvedeli, sprejele še druge olajšave, kakor se je sklenilo na skupni seji klubov NRS in SLS, na katere je vlada pristala.

Današnje glasovanje pomeni velik uspeh sedanje vladne koalicije, ki je nasproti ogromni kampanji celokupnega vladi nenaklonjenega časopisja dobila nad dvotretjinsko večino. Takozvani blok celokupne demokracije pa je mogel zbrati skupno le 72 glasov.

K zboru industrijcev

Zveza industrijcev na slovenskem ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani je sklicala za danes izredno glavno skupščino z dnevnim redom: Oblastna proračuna ljubljanske in mariborske oblasti in obdavljenje produkcijskega procesa po oblastnih trošarinah.

Nič nimamo proti temu, da Zveza industrijcev sklicuje svoje člane na tako zborovanje; je to njena pravica, ki je ne moremo kratiti. Daje pa nam ta prilika povod, da povemo svoje stališče, ki naj bi ga gospodje na svojem zborovanju upoštevali.

Ako je v zvezi z oblastnimi proračuni ljubljanske in mariborske oblasti govora o obdavljenju produkcijskega procesa, je mogoče misliti samo na dve davščini, to je na trošarino od potrošenega premoega, ki jo je uvedla ljubljanska oblastna skupščina in na trošarino od električnega toka, ki jo je uvedla mariborska oblastna skupščina.

Kar tiče trošarine na premog, moramo predvsem ugotoviti, da je ta trošarina tako nizka, da more komaj količkaj občutno vplivati na produkcijske stroške v industriji. Pri rjavem premogu znaša trošarina na tono, in sicer od kosovca, 10 Din, od kockovca in rovnega premoga 7.50 Din, od orehovca in grahovca 5 Din, od zdroba in prahu 2.50 Din. Trošarina se pri črnem premogu za 50 proc. zviša, pri lignitu pa za 50 proc. zmanjša. Od premoga, ki ga uporablja industrija kot sirovino za predelavo, je odbiti še nadaljnjih 50 procentov in znaša torej trošarina v tem slučaju samo polovico običajne trošarine.

Ako se še upošteva, da se v industriji uporablja po ogromni večini premog slabše kvalitete (orehovec in grahovec ter zdrob in prah), je mogoče s svinčnikom v roki ugotoviti, da bo davščina, ki jo bo posamezna industrija plačala od premoga, neznatna, tako da pač ne more resno biti govora o tem, da bi bila vsled tega katerakoli industrija količkaj resno ogrožena.

Isto velja tudi glede električnega toka, glede katerega je še posebej poudariti, da se je uveljavilo načelo progresivne navzdol, tako da plačuje industrija, ki uporablja večje količine toka, in ki je torej na električni tok v višji meri navezana, sorazmerno manjšo trošarino. V višji meri bo tu prizadeta edino le tovarna dušika v Rušah, ki je najjačji odjemalec električnega toka iz elektrarne na Fali. Še to naj poudarimo, da te davščine povečini zadenejo tako podjetja, ki se itak odtegujejo vsem davčnim, ki bi prišle v korist Sloveniji, ker imajo sedeže svojih central drugod. To so večinoma podjetja tujeja kapitala, ki v naši deželi črpajo bogastvo, odtegnejo pa se davčnim, ki jih zahteva splošnost. Tudi s tega stališča so te davščine pravične.

Ne sme se prezreti, da ima tudi industrija koristi od vseh naprav oblasti, predvsem od dobrih cest, od urejenega zdravstva, dobrotelnih ustanov, povečane agrarne produkcije itd. Proračun ljubljanske oblasti izkazuje samo za javna dela, torej pred vsem za vzdrževanje in izboljšanje obstoječih in gradnjo novih cest skoraj 10 milijonov dinarjev, za zdravstvo in socialno skrbstvo preko 22 milijonov dinarjev, za deželno kulturo blizu 7 milijonov dinarjev. Dobro urejena občina v oblasti ne služi samo kmetu in malemu obrtniku, marveč pred vsem posredno ali neposredno tudi industriji in trgovini. Industrija in trgovina pa ima najboljšega konsumenta v premoženem, dobro situiranem kmetskem in obrtnem stanu. S tem pa, da se v deželi dvigne agrarna kultura, da se zviša agrarna produkcija in tudi kvalitativno izboljša, je pomagano posredno tudi industriji, ker se more industrijsko delavstvo ceneje prehranjevati.

Finančni efekt trošarine na premog v ljubljanski oblasti je preračunjen na 2 milijona dinarjev. Ker je po določi finančnega ministra te trošarine prost oni premog, ki ga

uporabi zase država in samouprava, se predvidoma ta uspeh ne bo dosegel in utegne pasti za polovico. Industrija sama bo plačala tekoma leta morda kakih 500 do 600.000 Din na tej trošarini. Ako se ta znesek primerja s celotnim proračunom ljubljanske oblasti, ki znaša po odločbi finančnega ministra skupno 48.030.843 Din, vidimo, da je prispevek industrije h kritju oblastnega proračuna skrajno nizek, ker ne znaša niti 2 procenta vsega proračuna.

Reči moramo, da glede na vse to ne moremo prav razumeti velikega razburjenja, ki je zaradi tega nastalo v industrijskih krogih in ki je dovedlo do ponovnih in zelo intenzivnih intervencij na raznih odločilnih mestih v Belgradu. Ne moremo se ubraniti vtisu, da je bilo vse to razburjenje vzprijeto le bolj umetno in da so morda gospodje

to davščino uporabili samo kot dobrodošlo priliko, da se napravijo v javnosti vidne in da se pokažejo, v pridobitnih krogih kot vneti zagovorniki gospodarskih koristi ter da dajo duška svojem nerazpoloženju nasproti še mladim oblastnim samoupravam, ki nič kaj ne gredo v njihov politični račun. Mi smo točno zasledovali vse različne intervencije v finančnem ministrstvu, v ministrstvu za šume in rude itd. itd., a smo molčali o tem, čepravno je neko časopisje, ki mu vsaj naše slovenske oblastne samouprave niso posebno pri srcu, o raznih teh intervencijah bombastično in tendenciozno poročalo, ker smo bili uverjeni, da bodo merodajni faktorji sami uvideli, kako neresna je vsa ta gonja, ki je koncem koncev imela ta cilj, da bi delovanje našim oblastnim samoupravam onemogočila s tem, da jim odvzame potrebna sredstva.

Titulescu ostal v Rimu

v Rim, 31. jan. (Tel. »Slov.«) Odpotovanje romunskega zunanjega ministra Titulescu iz Rima, ki je bilo določeno za večeraj zvečer, se je v zadnjih urah odgodilo do četrka, ne da bi bili doslej objavljeni vzroki za odgoditev. Neki večerajšnji poznovečerni list je najavil možnost odgoditve za slučaj, če bi se zgodilo kaj »izrednega«.

Zakaj je ostal Titulescu v Rimu

v Rim, 31. jan. (Tel. »Slov.«) Nocoj ni mogoče zvedeti kaj avtentičnega, o vzrokih, ki so napotili Titulescu, da je odgodil svoje potovanje v Pariz. Tembolj pa se čujejo razna domnevanja. Nekateri pravijo, da je Titulescu ostal zato, ker je v zadnji uri prejel po italijanskem posredovanju nov madjarski predlog v optantskem vprašanju, drugi pa naglašajo, da je jugoslovanski poslanik v Rimu Rakič zapustil Rim po daljšem razgovoru s Titulescu, najbrž, da poroča Belgradu; v tem slučaju je Titulescu igral vlogo posredovalca med Italijo in Jugoslavijo. Zopet tretji menijo, da je odgoditev odpotovanja v zvezi z razgovorom s francoskim poslanikom. Splošno prevladuje prepričanje, da se je Titulescu posebno na tem polju pokazal izredno marljiv. Gotovo pa je samo to, da ostane v Rimu do jutri popoldne. V tej misteriozni zmešnjavi je posebnega interesa izjava, ki jo je danes podal Titulescu agenciji Stefani o postopanju Romunije v monarhijski aferi in ki je posebno ostra. Izjava je v glavnem naperjena proti vestem, ki so razširjene v Franciji, da se je romunski minister s svojim bivanjem v Rimu dal vplivati v aferi pošiljanja orožja na Madjarsko. Izjava se glasi:

»Te vesti so v vsakem pogledu tendenciozne. Pred nekaterimi dnevi sem izjavil zastopnikom inozemskega tiska v Rimu, da sem že prej dal svoje pritrdilo za noto, za katero gre, ki dobesedno ugotavlja, da ni prišlo do nobenega konflikta med interesiranimi državami, in da države, ki so podpisale ono noto, nikogar ne obtožujejo in nikogar ne sumničijo, temveč samo opominjajo Svet Društva narodov na njegovo dolžnost, da poskrbi za potrebno proti dogodkom, ki bi lahko imeli težke posledice. Izročitev te note se bo izvršila pravočasno pred prihodnjim zasedanjem Sveta Društva narodov. Italiji se je prizadejala neopravičena žalitev, proti kateri ne morem dovolj energično protestirati,

Konkordat s Prago že v veljavi

v Praga, 31. jan. (Tel. »Slov.«) Češkoslovaški ministrski svet je dne 20. januarja t. l. odobril modus vivendi, sklenjen med Vatikanom in Češkoslovaško, na kar je dogovor danes stopil v veljavo z izmenjavo not med zunanjim ministrom dr. Benešem in kardinalom generalnim tajnikom Gasparrijem. Pogajanja, ki so se vršila že nekaj let, so bila dne 17. septembra 1927 zaključena v Rimu med tajnikom msgr. Borgognini Duca in češkoslovaškim ministrom dr. Krofto. Dogovor ima šest točk, ki se glasijo:

1. Sv. stolica in češkoslovaška republika se sporazumeta v načelu, da noben del češkoslovaške republike ne sme biti podrejen kakemu ordinariju, čegar sedež se nahaja onstran češkoslovaških mej in da tudi nobena češkoslovaška škofija ne sme segati preko državnih mej. Sv. stolica in češkoslovaška vlada bosta glede nove razmejitve škofij sklenili dogovor, za katerega pripravo se v dveh mesecih ustanovita dve medsebojno neodvisni komisiji. V eni bodo zastopniki sv. stolice in delegati interesiranih škofij, v drugi pa zastopniki češkoslovaške vlade in dotičnih škofij.

2. Uprava cerkvenega premoženja v Češkoslovaški, ki je sedaj pod prisilno upravo, je samo začasna do sporazuma, ki je naveden v prejšnjem odstavku, ter se poveri komisiji pod predstvom episkopata dotičnega okraja.

3. Samostanski redi in meniške kongregacije na Češkoslovaškem ne smejo biti podrejeni redovnim predstojnikom v inozemstvu. Če je ustanovitev redovne province na Češkoslovaškem nemogoča, bo direktno podrejena generalatu.

če se piše, da se je tu razpravljalo o tem vprašanju, na katerega Italija ne veže nobenih drugih interesov, kakor tega, da služi miru in uspešnemu sporazumevanju med narodi. Vesti, da se je korak odgodil samo do konca mojega obiska v Rimu, se moram smejeti, ker pokazuje samo zelo slabotno pojmovanje o sredstvih, s katerimi razpolaga rimska diplomacija, in o vezeh, ki vežejo Romunijo z Italijo in evropsko politiko, vezeh, ki so odkritost mojih rimskih razgovorov in prisrčni sprejem samo mogle ojačiti.

Stresemann bo čakal na Titulescu še nekaj dni

v Berlin, 31. jan. (Tel. »Slov.«) Z merodajnega mesta se javlja, da čas prihoda Titulescu se ni končno ugotovljen. Če hoče Titulescu priti v drugem tednu februarja, bi zunanji minister dr. Stresemann svoj dopust nekoliko odgodil. Svoj dopust hoče preživeti na južni francoski obali ali v južni Švici.

Romuniji se ni treba bati

v Bukarešt, 31. jan. (Tel. »Slov.«) »Cuventale« poroča: Najvažnejši uspeh Titulescuovih rimskih pogajanj je izjava Mussolinijeve glede italijansko-madjarske pogodbe, na katero gledajo države male antante zelo nezaupno, ker se smatra ne kot prijateljska pogodba, temveč kot pogodba z določbami, ki se tičejo izpolnitve madjarskih teritorialnih želj. Mussolini je izjavil Titulescu, da se Romunija nima od Madjarske ničesar bati, ker bi Italija madjarskih akcij proti Romuniji ne samo ne podpirala, temveč jih celo preprečila in onemogočila; on, Mussolini, je to tudi dal razumeti grofu Bethlenu o priliki njegovega bivanja v Rimu in podpisa italijansko-madjarske pogodbe. »Cuventale« še dostavlja, da so bile vse posebne želje Romunije pri rimskih pogajanjih Titulescu izpolnjene ter da je Titulescu poslal ministrskemu predsedniku Bratianu poročilo, v katerem izjavlja, da je skrajno zadovoljen s uspehom rimskega obiska.

Poslanik Rakič odpoklican v Belgrad.

v Belgrad, 31. januarja. (Tel. »Slov.«) Naš poslanik v Rimu Rakič je poklican v Belgrad, da poroča o poslednjih dogodkih, ki so v zvezi s podaljšanjem roka za odpoved prijateljske pogodbe med nami in Italijo.

4. Pred imenovanjem nadškofov, škofov in ostalih visokih cerkvenih dostojanstvenikov bo sv. stolica češkoslovaški vladi naznala imena kandidatov, da se more uveriti, da ni proti njim nobenih političnih pomislekov. Cerkevni dostojanstveniki morajo biti češkoslovaški državljani. Ugovori političnega značaja so taki, ki se nanašajo na varnost dežele. Izbrani kandidat ni smel zakriviti irredentističnega, federalističnega, protustavnege ali takega delovanja, ki bi bilo naperjeno proti javnemu redu v državi.

5. Cerkevni dostojanstveniki morajo potem, ko jih imenuje sv. stolica, priseči na ustavo z besedami: »Prisegam in obljubim, kakor se spodobi škofom, zvestobo češkoslovaški republiki ter da ne bom storil ničesar, kar bi bilo proti blagru, varnosti in integriteti države.«

6. Vlada bo skrbela za to, da se bodo veljavne zakonite določbe na Češkoslovaškem čimprej prilagodile temu modusu vivendi.

V končnem odstavku začrtavljata češkoslovaška vlada, da bo vsem državljanom zagotovila prost razvoj in respektiranje njihove vere in njihovih verskih interesov.

v Praga, 31. jan. (Tel. »Slov.«) Na jutrišnji dopoldanski seji zunanjege odbora bo zunanji minister dr. Beneš podal ekspozice o modusu vivendi, o sejah pripravljalne komisije za varnost in o političnih dogodkih v zadnjem času.

v Dunaj, 31. jan. (Tel. »Slov.«) Na današnji seji proračunskega odbora je izjavil trgovski minister, da je vlada sklenila, da se justična palača, ki je zgorela 15. julija poplavi, kar bo stalo 9.530.000 šilingov, dočim bi nova stavba stala 17 milijonov.

Reorganizacija katoliškega tiska v Nemčiji

v Berlin, 31. jan. (Tel. »Slov.«) Izpremembe v upravi organa centra »Germania«, iz katere sta izstopila državni poslanec von Guerard in tajnik strokovnih zvez Erising, vstopili pa so glavni založniki katoliški orijentirane »Kölnische Volkszeitung« konzul Maux in konzul Stocky ter dr. Florian Glöckner, — kaže na večjo gospodarsko medsebojno zvezo obeh velikih katoliških založništva Nemčije, kakor se je smatralo dosedaj in na jasnejšo izpremembo kurza vodilnega organa centra »Germania«, ki se bo v bodoče manj kot doslej smatral kot organ merodajnih voditeljev centra v državnem zboru.

Kateri legitimist ima prav?

v Dunaj, 31. jan. (Tel. »Slov.«) Legitimistična ljudska stranka je v zadevi pisma madjarskega primasa dr. Szeredija polkovniku Wolfu, ki je načelnik stranke, objavila izjavo, v kateri pravi med drugim: Podpisanim je bilo pismo dr. Szeredija objavljeno 19. t. m. o priliki seje glavnega vodstva stranke. Podpisani so pri tem pismo osebno prebrali in vsak čas lahko pričajo, da mnenje primacijalnega urada, da je omenjeno pismo samo konvencionalno, obstoječe iz dveh do treh vrst, in da ne vsebuje ničesar drugega kakor zahvalo primasa za častitke polkovnika Wolfa, ne odgovarja dejstvom. Podpisani izjavljajo, da je bilo pismo dolgo najmanj 15 vrst in da je vsebovalo tudi migljaje glede razmer avstrijskega in madjarskega legitimizma.

Voditelj legitimistov polkovnik Wolff javlja dalje, da je prejel iz Magyarovara od nadvojvode Friderika osebno pisano pismo, v katerem mu častita za njegovo moško nastopanje v aferi s primasom Szeredijem. Ni gotovo, ali ni tudi to osebno pismo nadvojvode ravno tako sporno kakor pismo dr. Szeredija.

Bolgarska vlada proti Macedoncem

Sofija, 31. jan. (Tel. »Slov.«) Na podlagi informacij angleškega poslanstva o novih pripravah macedonskega komiteja je vlada že internirala številne člane tega komiteja v notranjosti države, proti drugim pa odredila najstrožje odredbe.

Pogajanja za stabilizacijo dinarja

v London, 31. jan. (Tel. »Slov.«) »Financial News« javlja, da pogajanja za najčistejšo jugoslovanskega posojila za stabilizacijo dinarja še trajajo. Finančni minister Marković se že več kot teden dni v Londonu. O rezultatu njegove misije se dosedaj še ni ničesar zvedelo.

Slovenska deputacija pri Giunti

v Rim, 31. jan. (Tel. »Slov.«) Državni podtajnik v ministrskem predsedništvu Giunta je v daljši avdijenci sprejel slovensko deputacijo iz Julijske Benečije.

Francoska levica za Stresemanna, desnica proti

v Pariz, 31. jan. (Tel. »Slov.«) Velika zunanjepolitična debata v senatu se je začela danes z govorom senatorja Huberta, predsednika komisije za zunanje stvari, ki je omenjal posebno pomembni govor nemškega zunanjega ministra dr. Stresemanna ter izjavil, da tudi Francija želi spravo z Nemčijo, da pa še ni prišla do modernega vojaštva, ki se je ravno Nemčiji vsililo z mirovno pogodbo. Društvo narodov ima še velike naloge, posebno glede malih držav v srednji Evropi, v katerih se lahko ugotavlja stremiljenje vreči se v naročje močnejših držav. Briand bo dal svoj odgovor na Stresemannov govor, ki ga danes še nima v besedilu, najbrže še le jutri ali pojutrišnjem. Drugi interpelant nacionalni senator Ezzard je na podlagi govorov nemških državnih ministrov in slavnosti v Tanenbergu dokazoval nasprotje med lokarnsko politiko in pravimi nameni Nemčije. Desnici pripadajoči senator Japy se je obračal proti današnjemu režimu v Rusiji. Francija ima vsled sovjetskega režima 22 milijard zlatih frankov škode. Zahteval je ukinitve diplomatskih odnosov z Moskvo. Nadaljnji tudi desnici pripadajoči senator Delahaye je zahteval, da se iztirjajo dolgovi od Jugoslavije in da se končno uredijo otomanske obveznosti.

»S 3« so našli.

v Newyork, 31. jan. (Tel. »Slov.«) Pogrešano ameriško podmornico »S 3« so našli na potu v zaliv Guantanamo. Na ladji je vse zdravo. Amerika je na iskanje poslala 26 vojnih ladij.

Johannes Fiebiger umrl.

v Kodanj, 31. jan. (Tel. »Slov.«) Slavnidanski raziskovalec raka Johannes Fiebiger, ki je šele pred petimi tedni dobil medicinsko Noblovo nagrado, je večeraj umrl vsled težke bolezni v trebuhu, star 60 let.

Bahinjsko vremensko poročilo od 31. januarja 1928 ob 17. uri: Barometer 749 tendenca dvigajoča. Termometer + 0-6° C. Sneži. Dosedaj danes zapadlo na staro plast 28 cm novega poljužnega snega, tako da leži že v dolini do pol metra snega. Saninec dovoljen. Smuka deloma dovoljna.

Ljubljana

NOČNA SLUŽBA LEKARN.

Drevi imata nočno službo: Ramor na Miklošičevi cesti in Trnkoczy na Mesnem trgu.

© Zanimanje za literarno-prosvetni večer, ki bo v petek ob osmih v beli dvorani Uniona, je izredno veliko. Saj je to prvi tovrstni večer, ko nastopijo naši literati osebno. Ker je povpraševanje po vstopnicah veliko, zato opozarjamo obiskovalce prosvetnih večerov in one, ki se posebno zanimajo za ta večer, da si preskrbe vstopnice v predprodaji do četrta v Prosvetni zvezi.

© Umrla je po dolgotrajni težki bolezni gospa Marija Gmeiner, mati faktorja v Jugosl. tiskarni g. Jos. Gmeinerja in sestra franjskega župnika g. Antona Koblarja. Pogreb bo na Svečnico popoldne (uro še naznamo) iz deželne bolnice na pokopališče pri Sv. Križu.

© Gostilničarji in kavarnarji se opozarjajo, da je bil v zmislu sklepa tajne seje občinskega sveta z dne 30. januarja 1928 odobren županov dopis z dne 20. minulega meseca, naslovljen na gostilničarsko združenje, na podlagi katerega se mora pričeti s pobiranjem občinske davčnine na nočni obisk in dovoljene igre z današnjim dnem. Vsi oni, ki hočejo to davčnino plačevati v obliki pavšala, se morajo zgledati tekom današnjega dne v pisarni ravnanstva mestnega dohodarstvenega urada na Gosposvetski cesti št. 17 med običajnimi uradnimi urami.

© Revizijska komisija mestne občine ljubljanske, ki bo pregledala celokupno gospodarstvo od leta 1922-23 dalje, je izvolila na svoji včerajšnji seji za predsednika gospoda primarija dr. V. Gregoriča.

© Ustanovni občni zbor društva drž. policie, nameščencev in upokojenev v Ljubljani. Organizacija policie nameščencev v Sloveniji se je razšla in se je ustanovilo slično strokovno društvo za vsako oblast posebej, tako v Mariboru kot v Ljubljani. Ustanovni občni zbor v Ljubljani se je vršil 25. in 26. t. m. kjer se je izvolilo sledeči odbor: nadstražnik Franc Sešek, predsednik, nadzornik straže Blaž Razbornik, podpredsednik, polic. agent Janko Benedičič, tajnik, stražnik Maks Adamič, tajnikov nam., nadzornik straže Ivan Obreza, blagajnik, nadstražnik Pavel Kavšek, blagajnik-nam. V odbor so izvoljeni nadstražniki Pasa Ivan, Razpotnik Metod in Ivan Kretič, polic. agent Vrečar Anton, uradnik Rudolf Mistlej in upokojenec Ludvik Blažica. Nadzorstvo: kriminalni uradnik Franc Zajdel, nadstražnik Drago Bordon, nadstražnik Josip Jazbec in upokojenec Josip Koren. Občni zbor je na predlog tajnika Benedičiča in blagajnika Obreze votiral soglasno za spomenik Nj. V. kralja Petra-Osvoboditelja znesek 2.500 Din. Po poročilu bivšega tajnika se je na splošno željo članstva sestavilo spomenico, katera prica, da se tudi čuvarem javnega reda in miru ne godi baš tako, kot bi se z ozirom na njihovo težavno službo moralo. Sklenilo se je naprositi vse merodajne fak-

Stara hiša ob Poljanski cesti v Ljubljani, ki jo pravkar podirajo. Na njeno mesto pride, kakor znano, nova velika mestna stanovanjska hiša, ki bo imela nad 100 stanovanj.

torje, da se na merodajnih mestih zavzamejo za težnje policie nameščencev v Ljubljani.

© Prebrisan goljuf. Dne 30. t. m. je prišel v trgovino Medic & Zankl na Sv. Petra cesti okoli 16 let stari mladenič in je predložil listek, opremljen z žigom nekega ljubljanskega trgovca, s katerim ta naroča 6 kg emajllaka. Mladenič je naročeno blago dobil, seveda brez denarja, nakar ga je nesel naravnost k pleskarjem in ga skušal prodati. — Ko je prišel k nekemu pleskarju, je le ta poklical stražnika, ker se mu je blago zdelo sumljivega izvora. Je to 16 letni bivši pekovski vajenec Karl N. iz okolice Ljubljane, ki je komaj pred nekaj dnevi prišel iz zaporov, kjer je osedel tritedenski zapor radi sličnega delikta. — Zanimivo je, na kak prebrisan način je N. znal dobiti listek z žigom tvrde, ki jo je potem označil kot naročnino laka. Pred nekaj dnevi je N. namreč v ta namen nesel prodat blago neznatne vrednosti ter je pri tej priliki zahteval potrdilo z žigom tvrde. Nato je zbrisal z listka vse besedilo razven žiga, nad katerim je potem napisal naročilo blaga. N. je moral po kratkem presledku zopet v zapor, kjer bo koval nove načrte.

© Dvoonožna lisica zasačena v kurniku. Po Ljubljani se že dva meseca dogajajo tatvine kokoši, ki se pa zadnji čas vedno bolj množe. Skoraj vsako jutro prihajajo nove ovadbe na policijo, da so ponoči zmanjkale tej ali oni stranki iz kurnika kokoši. Tat se je udeleževal posebej v trnovskem okolišu in na Mirju. Dne 15. januarja ponoči je bila ukradena tudi ena kokoš gostilničarju Dolencu v Sv. Florjani ulici. Dne 29. januarja zvečer ob 22. uri je v kuhinji Dolenceve gostilne večerjal gost Nikolaj Nakonječni, kateri je zaslíhal vpitje kokoši, ki je prihajalo iz kurnika na dvorišču. Nakonječni je skočil na dvorišče, kjer je zasačil Matka K., ki je pravkar stopil iz kurnika in v roki držal eno kokoš, last Dolence. K., zapazivši Nakonječnina, je kokoš hitro vrgel proč, vendar je bilo že prepozno, in mu ni kazalo zbežati. Nato so poklicali moža postavbe, ki je K. odvedel na policijo. Ko je kuharica nato štela kokošjo družino, je ugotovila, da je med tem vendarle zmanjkala ena kokoš. Zadeva je bila kmalu pojasnjena, ker je Nakonječni ob prihodu na

dvorišče zapazil, da je drugi tat, ki je moral biti družabnik prvega, ravnokar z eno kokošjo skočil čez plot na dvorišču in odnesel pete. Aretovanec je bil poprej v gostilni kot gost in pravi, da je pomotoma zašel k pic-kam v kurnik. Upamo, da bodo sedaj Trnovčani nekaj časa imeli mir pred nočnimi obiski v njihovih kurnikih.

© Neprijeten stanovalec. Posestnik P. Č. iz Rožne doline je vložil na policiji ovadbo zoper svojega podnajemnika J. K., ker mu ta vedno grozi in razsaja v svoji sobi. Pred kratkim je tudi vlomil v njegovo blagajno in odnesel 2000 Din ter nekaj obleke. K. je pred dnevi neznano kam odšel.

© Zastrupljenje krvi. Sedlar Jože Pezdin se je pri delu urezal s sedlarskim krivcem. Za nezgodo se ni dalje pobrigal, vendar pa mu je čez nekaj časa roka otekla. Na odredbo zdravnika dr. Höglerja so prepeljali Pezdinja z rešilnim vozom v bolnico.

© Ogenj. V dimniku Gospodarske banke na Miklošičevi cesti so se vnole saje. Poklicana je bila požarna bramba, ki pa ni stopila v funkcijo, ker so domačini sami pogasili genj.

© Pogrešani. Ze skoro dva tedna se pogreša žena čevljarja Marija Baraksodič, stanujoča na Osojah. Zena je 44 let stara in je nekoliko slaboumna. Od svojega moža je že večkrat ušla. — Neznano kam je izginila tudi služkinja pri ravnatelju v pokoju Petriču Ana Boncelj. Zadnje čase so ji rojile po glavi razne samomorilne misli.

Maribor

□ Velika orlovka akademija se bo vršila letos 19. marca na praznik sv. Jožefa v dvorani Union v Mariboru. Na akademiji bo sodelovalo celokupno mariborsko orlovstvo in bo reprezentančnega značaja za napredujoči naš orlovski pokret. Na to opozarjamo vsa druga društva, da ta dan opuste svoje prireditve. Naši podeželski odseki pa naj prihite ta dan v Maribor, da bodo videli nekaj levega in posnemanja vrednega.

□ Himen. V frančiškanski cerkvi v Mariboru se je v ponedeljek poročil Lanko Adolf, posestniški sin v Meži z gđ. Pečoler Zofijo. Poročil ju je profesor bogoslovja dr. Jehart. Večraj pa se poročil Francisek Mirt, kmet v Senovem pri Brežicah z gđ. Sotošek Marijo iz Koprivnice. Poročil ju je ženinov brat, ravnatelj mariborskega dij. semenišča g. Mirt.

□ Pogodba med občinama Maribor in Pobrežje. V ponedeljek je bila sklenjena in podpisana pogodba med občinama Maribor in Pobrežje zaradi odplačila napeljave cestnega električnega omrežja. Mariborska občina je zgradila to omrežje in Pobrežje se je obvezalo, da bo plačevalo za napeljavo mesečno 5000 Din skozi dobo 4 let. Novi naročniki bodo prejeli električni tok po isti ceni, kakor se oddaja od električnega podjetja po mestu.

□ Trdovratni socialni demokratje. Kakor smo že poročali, so se pritožili socialni demokratje zaradi volitve mestnih svetovalcev, kjer so popolnoma propadli. Priziv je bil zavrnjen, ker je bil med drugim tudi prepozno vložjen. Socialisti niso zadovoljni z zavrnitvijo od strani velikega županstva, ampak bodo gnali pritožbo na upravno sodišče v Celje, da bo blamaža tem večja. Socialističnim generalom gre le za to, da celo zadevo po močnosti pred lastnimi volivci zavlečejo, katerim so pripovedovali, da dobe popolno vladov v občini, a se niso povzpeli niti do moči enega mestnega svetnika!

□ Prva občinska seja pod novim županom in novimi občinskimi svetniki bo sklicana za prve dni prihodnjega tedna.

□ Dve nesreči. Belšak Jože, 53 letni pomožni delavec pri tukajšnji telegr. sekciji, je v ponedeljek pri napeljevanju novih žic padel z drevesa. Poškodovan si je občutno desno nogo. Rešilni oddelek ga je prepeljal v njegovo stanovanje. — V bolnišnico pa je bila prepeljana Cecilija P., 24 letna delavka v kartonaži v Mlinski ulici, ker je dobila pri delu precejšnje poškodbe.

Le zdrava koža je lepa.

Nihče se ne ozira na veneto rožo. Krasota svežih rož se primerja lepoti polti in zdravi koži. Negujte jo z Nivea-cremo, ki jo snežnobela in ima prijetno dišavo.

Nivea-crema

Celje

© Za II. stadionsko loterijo se dobe srečke v podružnici »Slovenca« na Cankarjevi cesti 4. Oglejte si zanimive slike bogatih dobitkov v izložbi.

© Poroka. Danes se poročita v Vojniku g. Ludovik Hrašovec, posestnik v Megojnici pri Grižah in gđ. Francka Samčeva, požrtvovalna delavka v naših katoliških organizacijah ter hčerka našega uglednega prijatelja g. Josipa Samca, posestnika v Arclinu pri Vojniku.

© Uradni dan zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani za Celje in celjsko okolico. Gremij trgovcev Celje naznanja vsem gospodarskim krogom v mestu Celje in njegovi bližnji in daljši okolici, da uraduje referent Zbornice v torek dne 7. februarja t. l. od 8 do 12 predpoldne v ravnateljski sobi Prevozne družbe d. d. v Celju, Savinjsko nabrežje 7. Stranke, ki žele kako pojasniti ali svet v zadevah, katere zastopa Zbornica, se vljudno vabijo, da se pri njem v določenem času zglase.

© Stari časopisni papir — večjo množino — ima po ugodni ceni naprodaj podružnica »Slovenca« v Celju, Cankarjeva 4.

Če Ti ura je potrebna, ki je točna kakor Ti, v stadionski loteriji taka ura se dobi.

Sport

Drsalne tekme za prvenstvo Jugoslavije, ki so bile razpisane za 2. t. m. (na praznik) so odgodene radi negotovega vremena na nedeljo 5. t. m. V slučaju količjak ugodnega vremena se izvedejo na praznik ob 9. uri dopoldne na drsališču SK Ilirije, mladinske tekme za moški in ženski naraščajo po že objavljenem razporedu. — JZSS.

DRSALNI STADION V ST. MORITZU.

V najlepši okolici leži, velika ledena ploskev, 18.000 m² obsegajoča. Ze pred več leti so stadion otvorili in so igrali bandy na njem, hockeju podobno igro. Za bandjem je prišel hockey na ledu. Tekme v hockeju, v umetelnem in hitrostnem drsanju v St. Moritzu so šle že od začetka med največje zimskosportne prireditve. Večkrat so se izvajale tam evropske prvenstva, dvakrat ali trikrat vsako zmo pridejo sem najboljši profesionalni drsalci sveta in kažejo veliko svojo umetnost. Tolika je njih popolnost v umetelnem drsanju in v drsalni akrobatiki, da se ota tudi sicer hladno občinstvo St. Moritza in postane navdušeno. Ze več let je obstajala potreba modernega paviljona na Stadionu. Sedanje zimске olimpijske igre so bile dober povod za njegovo zgradbo. Namesto provizorične zgradbe, ki bi jo bili itak morali postaviti, so St. Moričani z nekoliko večjimi finančnimi žrtvami zgradili na vzhodni strani stadiona moderno opremljen paviljon, s centralno kurjavo, z oblačilnicami, pršnimi in drugimi kopelmi; na strehi je prostora za 500 do 600 oseb. Na nasprotni strani glavne tribune so postavili druge tribune, s 1500 sedeži, samo začasne. Danes lahko St. Moritz reče, da je na drsalne tekme, pričenjajoče se 11. februarja, prav dobro pripravljen. Glede tekmovalcev smemo reči, da imajo največ upanja na uspeh Skandinavci (Norvežani in Finci). Takoi po zaključku evropskih prvenstvenih tekem v Oslo so se odpeljali v Švico in trenirajo sedaj v Davosu. Imenujemo Thunberga, Eversena, Larsena, Ballangruda, Carlse, Olse in Blomquista.

SLAVIJA V LETU 1927.

V lanskem letu je igrala praška Slavijs 51 iger: 30 jih je dobila, 10 jih je izgubila, 11 je bilo neodločenih. Golov je zabil 156, nasprotniki 80. Iger se je udeležilo 28 igravcev, največ Seifert s 50 igrami. Največ golov je zabil Puč, 53, drugi je bil Svoboda z 41 strelji, tretji Bejbl z 20 strelji itd. Plače za 17 profesionalov so znašale 256.00 Kč, premij so izplačali 106.000 Kč, odkupnin za igravce na 70.000 Kč; vseh stroškov za liginu moštvo je bilo 432.000 Kč.

Radio

PROGRAMI:

Zagreb 310. Breslau 315.8. Barcelona 344.5. Praga 348.9. Leipzig 365.8. Schenectady 379.5. Stuttgart 379.7. Toulouse 392. Hamburg 394.7. Frankfurt 428.6. Brno 441.2. Rim 450. Paris 458. Oslo 461.5. Langenberg 468.8. Berlin 483.9. Dunaj 517.2. München 535.7. Budapest 555.6. Varšava 1111.

Sreda, 1. februarja.

Milan: 21 prenos operete iz gledališča. — Breslau: 20.15 koncert. Lahka glasba. — Prag: 19.15 simfon. koncert češke filharmonije. — Leipzig: 20.15 koncert. Odlomki iz francoskih oper. — Stuttgart: 16.15 koncert. Uverture in marši; 18.30 prenos iz Frankfurt. Rosenkavalier, muzikalna komedija v 3 dej. (R. Strauß). — Toulouse: 20.45 koncert. — Hamburg: 21 prenos iz Königswusterhausen: Jazz-simfonije. — Frankfurt: 18.30 prenos iz opere: Rosenkavalier, muzikalna komedija v 3 dej. (R. Strauß). — Brno: 19 prenos iz Prage. — Rim: 21 prenos iz gledališča. — Oslo: 20. orkestralni koncert. — Langenberg: 20.15 koncert pesmi iz kmečkega življenja. — Berlin: 20.30 lahke skladbe; 21 dva Schubertova kvarteta: Godalni kvartet esdur, op. 125, št. 1. — Godal kvartet a-mol, op. 29. — Dunaj: 16 lahka glasba, 20.30 koncert ljudskih pesmi. — München: 21 vesela glasba. — Budapest: 17.30 simfonični orkestralni koncert, 19.50 klavirski koncert. — Varšava: 20.30 prenos koncerta iz Krakova.

Usta in grlo

Bo najlažji pot, po katerem pridejo bolezenske kapi naše telo. Nevarnosti prehlada ob vlačnem vru-
menosti vsa varila oku ne

ANACOT-PASTILE

DR. WANDER

Ljubljansko gledališče

DRAMA.

Začetek ob 8 zvečer.

Sreda, 1. februarja: Kandida. Red C. Četrtek, 2. februarja ob 15. uri: PEPELKA. Mladinska predstava. Izven. Petek, 3. februarja: BOLJŠI GOSPOD. Red A. Sobota, 4. februarja. DANES BOMO TICI. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. Nedelja 5. februarja ob 15. uri: PEPELKA. Mladinska predstava. Izven. — Ob 20. uri: KANDIDA. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Ponedeljek, 6. februarja: IDEALNI SOPROG. B. —

OPERA.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Sreda, 1. februarja: BALETNI VEČER. Premijerski abonma. Četrtek, 2. februarja ob 15. uri: PLES V MASHKAH. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. — Ob pol 20. uri: ZMAGOVALKA OCEANA. Opereta. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. Petek, 3. februarja: Zaprtlo. Sobota, 4. februarja: BALETNI VEČER. Red D.

Mariborsko gledališče

Sreda, 1. februarja ob 20. uri: POLKOVNIK JELIČ. Ab. C. Kuponi. Četrtek, 2. februarja ob 15. uri: ROKOVNJAČI. Znižane cene. — Ob 20. uri: GROFICA MARICA. Prvič

Prireditve in društvene vesti

Ljubljana.

Dve veseli igri in sicer »Veselo igro o žalosti princezinje in »Zamorec, ki mora v Benetke«, bo vprizorilo Kat. društvo rokodelskih pomočnikov jutri in v nedeljo, obakrat ob pol 8 zvečer v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12. Na sporedu so tudi pevske točke pod vodstvom g. prof. Bajuka. Vstopnice se dobivajo v predprodaji v Rokodelskem domu danes zvečer in jutri dopoldne.

Krožek »Slovenske družbe« za Ljubljano in okolico ima svoj sestanek v petek dne 3. februarja

ob 3 popoldne na šoli pri sv. Jakobu v Ljubljani. Predava g. Marica Sadarjeva, šol. upr., o delovni šoli. Pridite vsi! — Sklicatelj.

Zveza šoferjev Slovenije naznanja, da se vrši redni letni občni zbor na avencino dne 2. februarja ob 9.30 dopoldne v prostorih restavracije »Miklič«, Kolodvorska ulica. Člane in stanovske tovaršice prosimo, da se občnega zbora zanesljivo udeležijo. — Odbor.

Redni občni zbor Podpornega društva železniskih uslužbencev v Ljubljani se vrši dne 5. febr. ob 8 zjutraj v steklenem salonu kolodvorske restavracije ljubljanskega glavnega kolodvora. K obilni udeležbi vabi odbor.

»Ligionarije« (predigra Rokovnjačev), igra s petjem (30 pevcev) in godbo, se vprizorijo na svečnico ob 8 zvečer v Ljudskem domu. Predprodaja vstopnic od 6—8 zvečer na Starem trgu 2/1. Glej lepake!

Internacionalna maskerada se vrši danes dne 1. februarja v Narodnem domu v Ljubljani. Priredi jo veseliški odsek Zveze železničarjev Jugoslavije. Vrši se tudi srečeval z lepimi dobitki. Najlejša maska dobi lepo darilo. Pijača in jedaja je v lastni režiji. Te vrste predpustne veselice železničarjev so bile vedno zabavne in so občinstvu poznane, zato bo tudi letošnja prireditev zelo zabavna.

Maribor.

Ljudska univerza. Spored komorno-glasbene večera v petek dne 3. februarja v veliki kazinski dvorani: 1. R. Strauß, op. 18. Sonate za violino in klavir. 2. A. Dvořak, op. 30. Dumsky-trio. 3. G. Cassado: Sonata za čelo in klavir. 4. A. Arensky, op. 32. Trio. (Eligija in scherzo). — Vstopnina običajna.

Slov. planinsko društvo priredi danes ob 20% v dvoranih pivovarne Union javni zabavni večer. Združenje vojnih invalidov Krajevni odbor v Mariboru sklicuje za nedeljo dne 5. februarja ob 9 dopoldne v prostorih Gambrinove dvorane svoj redni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Vsak član se mora pri vstopu z legitimacijo izkazati.

Cerkveni vestnik

Križanska Moška Marijina družba ima na svečnico dne 2. februarja družbeno cerkevno opravilo zjutraj in zvečer ob 6. Pri jutranjem opravilu skupno sv. obhajilo med sv. mašo Zvečer darovanje za družbine namena.

Kaj je novega

Komunike Ljubljanskega oblastnega odbora

Z rešenjem ministra za finance z dne 26. januarja 1928, D. R. Br. 18.021, je bil odobren proračun Ljubljanske oblasti za l. 1928. skupaj z oblastno uredbo glede izvrševanja tega proračuna. Na podlagi te uredbe se bodo pobirale za leto 1928. sledeče nove oblastne davščine, ki jih je sklenila oblastna skupščina s posebnimi tozadevnimi uredbami v svoji seji dne 20. decembra 1927, in sicer:

1. Oblastna davščina na nočni obisk javnih zabavišč in okrepčevališč;
2. oblastna taksa na javne plesne prireditve;
3. oblastna doličlada k državni trošarini na opojne pijače;
4. oblastna trošarina na potrošnje premožila in
5. oblastna taksa na motorna vozila.

Pobiranje teh davščin se prične z dnem 1. februarja 1928, izvzemši oblastno takso na javne plesne prireditve, ki se bo pobirala naknadno tudi že za čas od 1. januarja t. l. dalje.

Lastniki, odnosno zakupniki lokalov (kavar, barov) naj si takoj preskrbe pri oblastnem odboru potrebno število davčnih blokov, da se izognejo kazenskim posledicam, ki jih vsebuje tozadevna oblastna uredba.

Oblastno takso na javne plesne prireditve bodo pobirali davčni uradi istočasno z državno veselilno takso.

Oblastna doklada k državni trošarini na opojne pijače se bo pobirala od vseh opojnih pijač, potrošenih v ljubljanski oblasti (vino, mošt, petijot, pivo, žganje, alkohol, rum, konjak, likerji), od katerih se po zakonu pobira državna trošarina, in sicer znaša ta taksa 100% državne trošarine ne glede na provenijenco pijače.

Trošarina na premož se bo pobirala od dejanske potrošnje premožila v ljubljanski oblasti. Oproščene so trošarine na premož državna in samoupravna telesa, podjetja (tovarne) pa, ki uporabljajo premož kot sirovino za industrijsko predelavo, plačajo le 50% trošarine, ki je določena z uredbo.

Vsa motorna vozila, ki so zavezana taksi po posebni oblastni uredbi, se morajo prijaviti do konca februarja t. l. pristojnemu davčnemu uradu, ki bo odmeril takso. Od motornih vozil, ki niso registrirana v ljubljanski oblasti, bodo pobirali oblastno takso linijski uradi mestnega dohodarstvenega urada, in sicer po 10 Din ob prekoračenju mestne užitniške črte.

50% pribitek na državno takso od vstopnic za kinematografske predstave se bo na pobral tudi za mesec januar t. l., ker je bila tozadevna uredba sprejeta že v skupščinski seji dne 21. julija 1927 in ki jo je veliki župan ljubljanske oblasti razglasil dne 1. avg. 1927 pod S. št. 2877/2, njena veljavnost pa ni prenehala s koncem koledarskega leta 1927.

Ljubljanski oblastni odbor.

KOLEDAR.

Sreda, 1. februarja. Ignacij, Brigita, Elžbet. Solnce vzhaja ob 7.28 zjutraj in zaide ob 5. uri popoldne. Dan je dolg 9 ur 32 minut. Dan zraste za 1 uro 25 minut. Februar ima 29 dni radi prestopnega leta.

Dunajska vremenska napoved za 1. februar: V severnih Alpah izpremenljivo, ve-

činoma oblačno, morda s padavinami, v južnih Alpah oblačno, megleno, na vzhodnem robu Alp negotovo vreme.

ZGODOVINSKI DNEVI

1. februarja: 1905 je bil dograjen Zavod sv. Stanislava v St. Vidu nad Ljubljano. — 1917 so se v Ljubljani uvedle nakaznice za mleko. Te nakaznice so dobili samo najpogostejši. — 1916 je umrl srbski pisatelj Lj. Petrovič. — 1286 je bil Majnhard Tirolski sprejet v Avsburgu med nemške državne kneze. Poleg Tirolske mu je bila podeljena še Koroška. — 1794 se je rodil kirurg Diefenbach. — 1912 je bilo v Zagrebu radi dijaških nemirov proglašeno obsedno stanje. — 1476 je ogrski kralj Matija Korvin zavzel Beograd.

* * *

★ **Kraljevo darilo gladijočim v Hercegovini.** Kakor poročajo iz Beograda, je poslal Nj. Vel. kralj Rdečemu križu 500.000 Din kot pomoč prebivalstvu, ki trpi za lakoto. Kralj je izrazil željo, da se to darilo hitro razdeli tam, kjer je najbolj potrebno. Rdeči križ namerava še te dni kupiti za ta denar po najugodnejši ceni živil in jih takoj poslati gladijočim v Hercegovini in Dalmaciji. Tudi vlada namerava takoj poslati prvi delez živil v vagonih za gladijoče v Črni gori, Hercegovini, Dalmaciji, Bosni, Sandžaku in Kotorski oblasti. Prevoz se bo plačal iz vladnih sredstev po tarifi za polovico nižje, kakor je to v čl. 57. določeno za pasivne kraje. Da bi se mogla gladijočim nuditi še večja pomoč, je Rdeči križ izdal proglas na prebivalstvo za zbiranje prispevkov od 5. do 15. februarja.

★ **Odlikovanja na ljubljanskem vseučilišču.** Na predlog prosv. nega ministra so odlikovani: Z redom sv. Save I. razreda rektor ljubljanskega vseučilišča dr. Rajko Nahtigal. Z redom sv. Save III. razreda: dr. Alfred Šerko, dekan ljubljanske medicinske fakultete, ing. Jaroslav Foerster, dekan ljubljanske tehnične fakultete, in dr. Franc Grivec, dekan ljubljanske bogoslovne fakultete. — Z redom belega orla V. razreda dr. Karel Ozvald, dekan ljubljanske filozofske fakultete. Z redom sv. Save V. razreda d. Mat. Šmalc, tajnik ljubljanskega vseučilišča.

★ **Sprejem na romunskem poslanstvu.** Romunski poslanik na našem dvoru gospod Emandi je včeraj priredil v poslanstvu sprejem pred svojim odhodom v Prago. Sprejema so se udeležili celokupni diplomatski zbor, zunanji minister dr. Voja Marinković, načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Ant. Korošec, zastopniki vlade in naše armade. K temu intimnemu sprejemu so bili povabljeni tudi zastopniki beograjske družbe.

★ **Osebna vest.** Gosp. ing. Benedikt Wenko, kmetijski strokovni uradnik pri mariborski oblasti, je napravil v Zagrebu praktični strokovni izpit za živinorejsko panogo z odličnim uspehom.

★ **Odlikovani so:** z redom Karadjordjeve zvezde 4. razreda kontreadmiral Viktor Wickerhauser in Metod Koch. Z redom belega orla 5. reda višji vojni duhovnik II. razreda Dimitrije Janković. Z redom Sv. Save 4. reda veterinarski podpolkovnik dr. Ivan Keber. Z redom Sv. Save 5. reda orožniški podpolkovnik Alojzij Barle. S svetinjo za vojaške vrline orožniški kapetan Ivan Mehle. Z zlato svetinjo za vestno vršenje službe kapetan

gomazelo ji je kraj srca. Hotela je prikriti grozničavo nerazpoloženje. Popravila si je kodrast pramen pšenično svetlih las, ki so se posuli preko spotenega čela. Fant je začutil drhtenje njenega telesa, ki se je zbalo nedesa strašnega. Sklonil se je k njenemu rožnemu licu in mamljivo dahnil vanjo: »Lepa si, Cilka!« Kakor da se je zdramila iz globokega sna in hudih sanj, se je ovestila in ujela namero nerodnega fanta: »Otročajt!« Previla se je v gibkem pasu in se oprostila iztežajočih rok presečenega...

Preje kakor ponavadi, se je to noč poslovia Plesalka Cilka od vrtoglave družbe. Ni ji bilo dobro. Zategnila je toplo zavijačo okoli pasu in stopila v molko noč. Zatisnila je usta, napela trudne oči in se spustila v skalni breg. Podzvestno se je tolažila: »Pol ure, pa sem na hribu...« V gorah je tulil jug in lomil trohneče vejčje. Preko Pokojišča se je vila zelenkasto zlata svetlobna lisca, kakor bajni odsev iz daljnega morja, kjer je zatonilo sinočnje solnce. Nad plazovito Planino pa so utripale zvezde Devičke in se vdano nagibale na jutranjo stran ter se zastrmele sprjemale v srebrenčast krog, kjer bodo obledele ob vzhodni uri... Prispela je na planoto. Daleč nekje se je oglašal pes, lagodno šumenje Brezovišnice na jezovih je začela dušiti siva megla, ki se je valila iz Pekla. Izpod Planine in Srobotnika so se trgali ostri žvižgi lokomotive, drdrav ropot železniških voz je odmeval in se drobil v slaboten jek, ki je vtonil daleč na Niževcu. Sicer pa je ležala nad dolino kvatrna noč, neprijazna in zlobozna.

(Dalje sledi.)

ekonomske stroke Josip Sušnik in orožniški kapetan Rajmund Vatovec. S srebrno svetinjo za vestno vršenje službe orožniški poročnik Anton Gorenjak.

★ **Okrajni zbori delegatov SLS.** Dne 24. januarja se je vršil v Rajhenburgu zbor delegatov SLS. Poročal je oblastni poslanec Tratnik, za okrajni zastop pa dr. Jensek. Dne 25. januarja pa se je vršil zbor delegatov SLS v Laškem. Tukaj je poročal oblastni poslanec Križnik in za okrajni zastop dr. Godnič. Na obeh zborovanjih je predaval še zastopnik tajništva SLS v Mariboru oblastni poslanec g. Ovčar. Delegati so se obeh zborovanj v obilnem številu udeležili. Odobraval so delo naših poslancev ter jim izrekli popolno zaupanje.

★ **Krajevna organizacija SLS v Veržetu** je imela v nedeljo, dne 29. t. m., svoj občni zbor. Zbralo se je zadovoljivo število naših somišljenikov, ki so pazljivo sledili izvajanjem zastopnika tajništva SLS v Mariboru obl. poslanca g. Ovčarja in domačega g. župnika Perovška. Volitev novega krajevnega odbora je prinesla nekaj sprememb, vendar pa so vsi novoizvoljeni odborniki moške, ki jamčijo za to, da bo organizacija SLS v našem trgu dobro uspevala.

★ **Volitev župana in svetovalcev na Vurbergu pri Mariboru.** Radi občinskih volitev na Vurbergu so vložili naprednjaki priziv, ki je pa bil zavrnjen od velikega županstva kot neutemeljen. Dne 27. januarja so se vršile županske volitve in volitev svetovalcev. Za župana je bil izvoljen naš vrli somišljenik g. Franc Zelenik. Tudi svetovalci so sami naši najbolj trdni pristaši.

★ **Akcijski odbor za župančičevo slavo** se zahvaljuje vsem gostom ter domačim oblastvom, korporacijam, društvom in posameznikom za izkazano naklonjenost in pozornost. Ko bo vsa akcija končana, bo pozval one, ki so podpisali oklic za slovenske občine, na sestanek, kjer jim bo predložil obračun in prosil razrešitve od obveznosti.

★ **Imenovanje.** Absolvirani filozof Ivan Molinaro je imenovan za suplenta na gimnaziji v Ptuj.

★ **Ustanovniki Narodne galerije** so postali v zadnjem času: general Rudolf Maister v Mariboru; dr. Dinko Puc, odvetnik in ljubljanski župan; gospa Julija Šerko v Ljubljani; dr. Alfred Šerko, dekan medicinske fakultete v Ljubljani. Odbor Narodne galerije se vsem imenovanim zahvaljuje za njih prispevke.

★ **Za spomenik Simonu Jenku.** Na Podreči pri Kranju se je sestavil odbor, ki ima namen postaviti pesniku Simonu Jenku kamnit spomenik z doprsmim kipom na Podreči v rojstni vasi pred rojstno hišo števil. 19. Ker pa stane takšen spomenik mnogo denarja, se obrača podpisani odbor na blagonaklonjeno javnost, da s prostovoljnimi prispevki podpre to domoljubno akcijo in se na ta način oddolži velikemu pesniku. Prispevki naj se blagovoljivo poslati na: Odbor za spomenik Simona Jenka, Podreča 25, pošta Smlednik.

★ **Smrt starega dobrotnika revežev.** V Savcih pri Sv. Tomažu je umrl v starosti 80 let Anton Goričan, mlinar. Pokojni je bil marljiv gospodar in skrben oče svojim otrokom. Bil je spoštovan in čislán daleč naokrog kot velik dobrotnik revežev.

★ **Dva požara.** Iz Stare Loke nam poročajo: 30. t. m. ponoči ob pol 2. uri je pogorela hiša po domače Medvedova, last Marije Ravnikar s Križne gore. Poslopje je bilo s slamo krito Sreča v nesreči, da je bilo na strehah nekaj snega, sicer bi se bile gotovo vnele sosedne hiše. Tako pa se je domačim gasilcem, ki so bili takoj na pogorišču, posrečilo, da so požar omejili in da je zgorelo samo podstrešje. Nekateri domnevajo, da je zažgala zlobna roka. Kar pa ni verjetno. Bolj verjetno je, da je nastal požar vsled slabega dimnika. — Strašna nesreča je zadela v noči med 22. in 23. januarjem posestnika Jožefa Krapše v Lestřah, župnija Majšperk. Skoraj gotovo mu je podtaknila zlobna roka ogenj, ker je začelo goreti čisto zadaj gospodarsko poslopje. Zgorelo je vse razen zidovja: živež in gospodarsko orodje. Le sosedje se je zahvaliti, da ni postala še živina žrtev ognja. Soseda je hitela v hlev v noči bosa in iztirala na varno živino, ko je bilo že vse v plamenih. Ljudje so prihiteli na pomoč in dosegli z gašenjem toliko, da se ni oprijel ogenj sosednih poslopij. Vsega pomilovanja vredni pogorelec je brez strehe in hrane za svojo družino in živino. Prizadeti Krapše je še povrh težki vojni invalid in je odnesel tudi iz te nesreče večje opekline. Zavarovan je bil le za majhno vsoto. Lepo od sosedov, da so priskočili revežu na pomoč z žitom, krmo in lesom.

★ **Ljubljanski uzmovič prijet v Zagrebu.** Zagrebška policija je prijela nekega mladeniča, ki se je izdajal za Ivana Mrevirja, doma z Gorenjskega. Naposled so pa ugotovili, da je imenovani identičen s 27letnim Ivanom Urevecem, rodóm iz okolice Bleda, katerega zasleduje ljubljanska policija radi vlomne tatvine. Urevec je pred kratkim v Ljubljani izvršil večjo tatvino, nato jo pa odkuril v Zagreb, kjer se pa ni dolgo veselil svojega plena. V spremstvu se bo moral vrniti v Slovenijo, da mu izprašajo vest in naložijo pokoro za predolge prste in za povratek v Ljubljano, katerega mu je ljubljanska policija že lansko

Dr. Vladimir Golia

Novi podpredsednik višjega dež. sodišča v Ljubljani je bil rojen 15. oktobra 1882 v Trebnjem kot sin sodnika Ludovika Golie, ki je dosegel mesto dvornega svetnika v Novem mestu. Ljudsko šolo je obiskoval v Belokrajini, gimnazijo v Novem mestu, pravo pa je študiral na Dunaju in v Gradcu, kjer je tudi promoviral. Meseca marca 1908 je stopil v sodno službo. Kot vedno odlično kvalificiran sodnik je služboval v Novem mestu, Crnomlju, Krškem, Vel. Laščah, Mokronogu in Radovljici. V vojni leta 1915. je prišel k vojaškemu sodišču v Zagreb, kjer se je seznanil s Cehi, Srbi in Hrvati, orientiranimi v jugoslovansko smer, na katerem mestu je storil veliko dobrega zlasti za vojvodinske Srbe. Po prevratu je bil 1919 odpoklican v Beograd v ministristvo, kjer je organiziral oddelek za Slovenijo. Ker pa je čutil v sebi sodni poklic in ker so mu »gotovi prijatelji« grnili življenje, je odšel spomladi leta 1921. k dežel-nemu sodišču v Ljubljano, čeprav mu je bilo v Beogradu ponudeno mesto načelnika. Pri višjem deželnem sodišču je dr. Golia deloval kot znan civilist. Bil je itak vedno odličnjak. Kot eden najboljših slovenskih juristov se je temu primerno udeleževal tudi izven urada. Znan je njegov referat na kongresu pravnikov v Beogradu o svobodni oceni dokazov. Dr. Golia je dalje vodil civilni tečaj za gg. avskultante, bil član komisije za L in II. državni pravni izpit, za odvetniške in sodniške izpite. Razumljivo, da si je s to odlično kvalifikacijo pridobil ugled in popolno zaupanje ministra, ki ga je postavil sedaj na to odlično mesto.

leto prepovedala. Urevec je namreč rad prihajal v Ljubljano, si ogledoval kolese, ki so jih ljubljanski kolesarji puščali pred lokali, ter je izbiral najlepše med najboljšimi in z njimi odjadral na deželo. Urevec je varnostnim organom v mestu in na deželi radi svoje tatinske agilnosti že dobro znan.

★ **Svatje kot gasilci.** V ponedeljek, dne 23. t. m., sta bila poročena pri Sv. Juriju ob Ščavnici Pintarič Frančiška in Prelog Mihael. Ko so prihajali svatje po poroki iz cerkve, se naenkrat sliši po trgu glas gasilnega roga, ki je oznanjal požar. Začelo je biti v zvoniku plat zvona in več sto ljudi broječa množica je odhitela proti Blagušu, kjer je bila v plamenu Korenova hiša. Pribreli sta na mesto nesreče dve brigadni. Po večurnem napor-nem gašenju se je posrečilo omejití požar in rešiti vsaj del gospodarskega poslopja. Pri reševanju je požrtvovalno sodelovalo učiteljstvo obeh šol. Škoda je zelo velika, ker je zgorela vsa krma. Zavarovalnina je malenhostna. Vzrok požara neznan.

★ **Skrivnosten umor sportistka v Subotici.** V ponedeljek zvečer so v Subotici neznaní ljudje napadli nogometnega igralca Nikolo Szabo, ki je šel domov. Neznanci so mu prizadejali več ran z nožem, nakar je Szabo čez pol ure za poškodbami preminul. Policija je uvedla obširno preiskavo.

OBLAČILA TVRDE J. MAČEK

Ljubljana - Aleksandrova 12
so najboljše in najcenejše

★ Gospodinja! Kupuj in zahtevaj v vseh trgovinah samo čajne mešanice znamke »Čajanka«, so najboljše in najzdravnejše. Prodajajo se tudi v korist Jugoslovanski Matič. 9915

Kavarna in gostilna »LEON«

obvešča slav. občinstvo, da se tam ne bo več pobiralo za ponočni obisk od gostov po 1 Din, ker je ta davek gostilničar pavšaliral in ga bo plačeval iz svojega. — Točijo se pristna štajerska in dolenska vina, mrzla in gorka jedila vedno na razpolago. — Vsak petek polenovka.

Se priporočata

LEON in FANI POGAČNIK

Ljubljana, Kolodvorska ulica števil. 29.

Za ples sivi ali drap ševro

Din 189.-

VOIKA

Ljubljana

Po poštne po-vzetju Din 15.-

je treba imeti instinktivni čut, a dosti se da doseči z vzgojo in opozoritvijo.

Tretjo skupino filmov pa tvorijo filmi, ki so več ali manj pomembni, bodisi človeško, bodisi izrečno umetniško. Redki so danes taki filmi, a k sreči so še taki filmi, in kdor je videl take filme, bo prijatelj, da celo navdušen pristaš filma. Tudi tu so seveda kvalitativne razlike. Imamo filme, ki so plehki, kažejo dosti dobre volje, a porabljajo masne efekte in vnanjo bajno opremo. A nahajamo tudi filme, ki gredo življenjsko in umetniško globoko. Zadnje čase je opaziti, da se je film zopet povrnil v notranje življenje in fine psihološke motive. Prvo mesto gre danes v tem pogledu nekaterim ameriškim, deloma tudi nemškim in francoskim filmom. Tudi ruski film je v zadnjih letih ustvaril mnogo, žal pri nas nismo videli nobenega. Oboževanje raznih filmskih zvezd je k sreči ponehalo, danes dominirajo res umetniške potence, in upajmo, da bodo v bodočnosti še bolj. Kdor pozna Elizabeto Bergnerjevo, Evelino Holtovo, Greto Garbo, Lilian Gish, Normo Sherrer, Lona Chaneza, Johna Gilberta, Alfreda Abela, Wernerja Krause, Charlieja Chaplina in še koga, ve, kaj zmore film, zlasti kaj zmore tedaj, če porabi vsa možna tehnična sredstva in je režija v rokah genialnega umetnika.

Praktičnih navodil bi dali dvoje. Poset kina se izplača, če človek rabi oddiha in zabave, tedaj je primerna dobra veseloligra; ali pa tedaj, ko vemo, da je film umetniško pomemben.

Svetovnoznan želist Gaspar Cassado igra na svojem koncertu dne 9. februarja v Filharmonični

dvorani sledeč repertoar: Beethoven: Sonata v a-duru, Locatelli: Sonata v d-duru, Rih. Strauss: Sonata v f-duru, Bach: Adagio; Laserna: Tonadila; Cassado: Danse du diable vert. Na klavirju spremlja umetnika Julija pl. Mendelsohn-Gordigiani. Občinstvo opozarjamo na ta izredni umetniški koncert, saj uživa Cassado svetovni sloves, ter ga po vsej pravici prištevamo med najboljše čeliste. Vstopnice bodo od petka dalje v predprodaji v Matični knjigarni.

Pevski zbor slovenskih učiteljev, ki koncertira v Ljubljani v ponedeljek, dne 6. t. m., v Unionski dvorani je imel svoj prvi letošnji koncert pred kratkim v Zagrebu ter si s tem svojim prvim nastopom pridobil izredne simpatije zagrebške publike in dosegel sploh veliki umetniški uspeh. Nastop zbora je tako ugnjal, da je bil splošen vzklík: Dobro nam došel vsikdar! Zagrebški kritik Ziga Hirschler piše v »Jutranjem listu« dne 16. januarja takole: Pevski zbor učiteljskega UJU iz Ljubljane je pokazal v Zagrebu svoj visok tehnični in umetniški nivo. Zbor slovenskih učiteljev se odlikuje s svojo zborov disciplino, ki navdušuje in more služiti za vzor. Predvsem udarjajo na uho sijajni alti, ki bi po svojem sonornim sočnim i polnim zvokom težko našli par med ostalimi našimi zbori. Alti tega zbora so poseben odlomek zase, plemenitost in mehkoča tega tona deluje z neodoljivo silo. Odlični so i soprani, ki ni v najvišjih legah niso neprijetni. Zmagali so svojo težko nalogo v tako okusni obliki, da že samo to zasluži vsako priznanje. Ženski zbor tega društva spominja v svojem solonastopu prav živo na godalni orkester. Polnost in čistost harmonije, krasni legato i jasnost intonacije so ta vtis s silo ojačali. Moški zbor idealno podpira harmonijo i ritem, a z ženskimi zborom se topi v eno samo celoto. Tenori so mehki i vitki, basi masivni in močni. Na kratko: Zbor slovenskih učiteljev spada v prve vrste naših pevskih društev, ima pa vse pogoje, da nas in našo muziko odlično reprezentuje v inozemstvu... Dirigent društva je Srečko Kumar, ki ima zbor popolnoma v oblasti. Njegove kretnje poslušajo zbor z največjo natančnostjo. Kumar je izdelal vse pesmi z večjo roko in muzikalnim zanosom, velik uspeh večera je tudi njegova zasluga. — Vstopnice za ta koncert učiteljskega zbora so v predprodaji v Matični knjigarni.

Zanimivosti iz Rusije

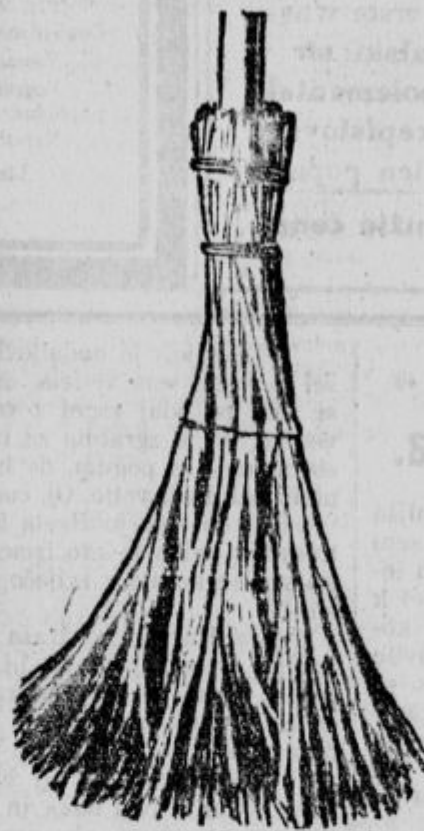
Prva slika je karikatura, ki je izšla v pariškem »Rulju«. Predstavlja ruskega delavca, ki ga pestita na eni strani Trockij, na drugi Stalin, s kom da naj drži.

Druga slika predstavlja tovariša Ugljanova, tajnika moskovskega odbora komunistične stranke. Ugljanov je najostreje nastopil proti Trockemu.

Na tretji strani vidimo železno metlo z jeklenim ročajem, ki so jo delavci livarne v Stalingradu (preje Caricin ob Volgi) poslali kot dar Stalinu z napisom na vlti desčici: »Tovariš Stalin! Ž železno metlo pome-di vse, ki hočejo razbiti edinost naše proletarske stranke!«

Priporočajte

naš list ob vsaki dani priliki

Priporočajte tudi njegov oglasni del,

Nebo v februarju

V mesecu februarju bomo po dolgem času imeli zopet priliko opazovati naš najmanjši planet Merkur. Dne 9. t. m. bo v svoji največji vzhodni razdalji od sonca na nebu. Tedaj vidimo njegovo razdaljo od sonca v daljavi 150 milijonov km, kajti Merkur in sonce sta tedaj od nas enako oddaljena. Poiškali bomo planet kmalu po sončnem zahodu nekoliko nad obzorjem blizu tam, kjer se je nahajalo sonce uro pred zahodom.

Solnce. V tem mesecu naraste dan za pol-drugo uro. 1. februarja je dan dolg 9 ur 21 minut, 29. februarja pa 10 ur 51 minut.

Luna. Lunine faze: Polna luna 5. t. m., zadnji krajec 13. t. m., mlaj 21., prvi krajec 28. t. m. Ob času takoj po mlaju opazimo na luni tudi sicer nerazsvetljeni del v medli svetlobi. Ta pojav imenujemo pepelnato lunino svetlobo. To svetlobo odbija luni zemlja, ki je v mlaju za luno istega pomena ko polna luna za zemljo. Kadar je lunin mlaj, tedaj je luna za zemljo, pred solncem obrata nam svojo temno polovico. Zemlja pa obrača luno, tej temni polovici svojo osvetljeno stran, torej je za luno spolna zemljica. Seveda pošilja zemlja svoji spremljevalki močnejšo svetlobo že radi 13 in polkrat večje površine, posebno kadar ji obrača se-verno poloblo, ki je v teh mesecih zasnežena ali pa pokrita od gostih megel in oblakov. Tedaj je posebno močan odboj in posledica je pepelnata lunina svetloba. Luna odbija samo sedmimo svoje svetlobe.

Zivalska ali zodiakalna svetloba. Čas za opazovanje živalske svetlobe je od januarja do aprila, posebno pa v februarju, in sicer na večernem nebu. Zivalska svetloba ima ime od živalskega kroga, v katerem se nahaja. Zivalski krog tvori 12 so-zvezdij, skozi katere potuje sonce v teku leta. Okoli sonca se nahaja mnogo sploščen oblak koz-mičnega prahu, po mnenju nekaterih zvezdoslovcev ostane on prasnovi, iz katere se je razvil naš sistem, ki sega do tira naše zemlje in morda še dalje. Svetloba, ki jo odbijajo ti delci, se imenuje živalska svetloba, ker je v isti ravnini, v kateri se pomika sonce med sozvezdij. Zivalske svetlobe opazujemo lahko dvakrat na leto za dobe nekaj mesecev in sicer spomladi in jeseni; spomladi zvečer in jeseni jutraj. Kaže se nam pa ta svetloba kot svetel stožec, ki je nagiben tako, kakor je bila nagibena pri sonca popoldne. Vrh stožca sega visoko nad južno stran.

V tropičnih krajih, kjer se giblje sonce od vzhoda preko zenita in teži radi tega ravnina navideznega solnčnega tira pravokotno na obzor, je pojav živalske svetlobe mnogo lepši. Posebno lepo pa je videti stožec živalske svetlobe na odprtem morju. Zakaj moremo opazovati ta pojav le spomladi posebno februarja, in jeseni?

Zivalska svetloba je vidna v navideznem tiru sonca in vedno le za kraji čas po solnčnem zatonu. Pozimi, ko je sonce najnižje nad obzorjem, tudi živalska svetloba ne pride višje, ne samo, da kmalu zaide, nego tudi ni vidna v neposredni bližini obzora, kjer se sploh ne more opazovati jasno in razločno. Čim se pa sonce dviga nad obzor in zahaja manj poševno proti obzoru, tem bolj vidna postaja živalska svetloba. Najbolj ugodni čas je februar. Astronomski mrak traja dobro uro in pol. Od pomladnih mesecev pa mrak hitro naraste in zraste v juniju za naše kraje na dve tri četrti. V tem času pa naš svetlobni pojav že zaide. Šele jeseni se zopet toliko skré mrak, da zopet lahko opazujemo živalsko svetlobo.

Proti-oltni sij poiščemo ta mesec v sozvezdju Leva. Ugodni čas bo le od 18.—25., ker imamo tedaj mlaj. Najdemo ga kot medlo okroglo liso. Stoji vedno soncu nasproti, torej opolnoči tam, kjer je bilo sonce opoldne.

Planeti: Merkur bomo opazovali v prvi polovici februarja. Kadar je Merkur v zimskih mesecih na nebu, ga moremo bolje opazovati ko v poletnih mesecih, to pa radi tega, ker je v zimskih mesecih mrak bolj kratek, ko v poletnih.

Venera je jutranjica in je jako svetla zvezda. Razdalja od zemlje krog 250 milijonov km.

Mars je še neviden, presijan od sonca. Zahaja tri ure in pol za solncem.

Jupiter je večerni planet, ki vedno preje zahaja, tako da nam bo kmalu zginit z večernega neba. Opazimo ga zvečer na jug zahodu nižje nad obzorjem. Je še vedno zelo svetla zvezda.

Saturn je sedaj na jutranjem nebu. Z nekoliko boljšim daljnogledom je mogoče opaziti tudi največjo od njegovih desetero Lune: Titano. Ta luna ima poldrugo maso naše Lune. Ostalih devetero Saturnovih spremljevalcev so same lune.

Uran, s prostim očesom neviden planet, se nahaja na jugozahodu nizko nad obzorjem.

Neptun, tudi viden le z daljnogledom, se nahaja v bližini zvezde stalnice Regulus v Levu.

Kometi. Za februar 1928 napovedan 35 povratek Enckejevega kometa. Obhodna doba tega kometa je od vseh periodičnih kometov najkrajša in sicer 3 leta, 108 dni. V najmanjši razdalji od sonca je oddaljen 54 milijonov km, v največji pa 608.5 milijonov km.

Naslednji komet, ki se povrne ta mesec, je komet Perrine. Njegova obhodna doba znaša 6 let 164 dni. Njegova najmanjša razdalja od sonca znaša 176 milijonov km, največja pa 870 milijonov km. S prostim očesom ju ne moremo opazovati.

Sveta življenje in vrvenje

Tihotapec raztrgan od volkov

Na poljsko-litavski meji, v bližini Dak-szyja, je bil raztrgan nek tihotapec od volkov. Tudi iz ostalih delov vzhodnih obmejnih pokrajin prihajajo poročila o velikih volčjih tolpah.

Opustošenje Krakatana

Bruhanje Krakatana je popolnoma opustošilo obrežje Bantama. 28. januarja je vulkan nekoliko ponehal delovati. Sedaj se vali iz žrela samo še plin. Podzemeljsko bobnenje še vedno traja. Ljudstvo je še vedno v velikih skrbih. Vse obrežje Bantama je zapuščeno. V okolici Labcana je zapustilo 7000 Kitajcev svoje domove. Vsa obrežna trgovina je opuščena.

Nove grozote iz Mehike

Mehikanski nadškof pokrajine Guadala-jara Francesco Orosco de Jimenez se že nad eno leto nahaja v prostovoljnem preganstvu, čeprav je mehikanski predsednik Calles poslal proti njemu preko 10.000 ljudi, da ga privlečejo iz planinskega skrivališča. Nadškof je naslovil na svoje vernike novo pastirsko pi-smo. Sivi nadškof vstaja proti lažem mehi-kanske vlade, ki ga hoče dobiti v svoje roke živega ali mrtvega. Mehikanska vlada je nam-reč javno obtožila nadškofa, da podpihuje ljudstvo na vstajo. To ni resnica, pravi nad-skof. Nikoli še ni bil naveden za to dokaz. Če bi mehikanska vlada poskušala to doka-zati, lahko te dokaze zavrne tisoče in tisoče vernikov. Pastirsko pismo objavlja podatke o mučeniški smrti sedmih duhovnikov, ki so bili ubiti v zadnjem času. Gerano Sanchez je bil obešen. Sanchez in Roman Adams, župnik iz Rochistana, sta bila usmrčena v Yaulabici, kljub temu da so verniki zbrali 6000 pezet za njihov odkup. Sabas Reyes je bil usmrčen z neronsko okrutnostjo, ko je vršil svojo dolž-nost. G. Robles, župnik v Tetoclanu, je bil pred smrtjo izpostavljen strašnem mučenju. Župnika Kristobal Magallures in Augustin Calaco sta bila usmrčena v Colotlanu. Župnik Jose Isabel Flores je bil ubit v svoji župniji, kjer je služil preko 40 let. V Rim je prišlo pismo nekega ameriškega škofa, ki opisuje

mehikanske razmere takole: »V okrajih in krajih, ki mejijo ob naše, trajajo še vedno preganjanja in mučenja katoličanov in duhov-nikov. Vladni vojaki najbrže nimajo drugega povelja od svoje vlade, kakor samo, da mu-čijo nesrečni narod. Razrušili so cerkve in oltarje in uničili vse križe. Narod je pognan iz mnogih krajev v skupna taborišča, kjer ga je vlada internirala.«

Izvršitev smrtne obsodbe na papirju

V Belgiji po zakonu smrtna kazen ni še odpravljena, toda smrtnih obsodb dejansko ne izvršujejo več. Da pa zakonu formalno za-doste, vzpirajo »usmrtenec« sledeče:

Na velikem trgu postavijo kol. V sprem-stvu štirih orožnikov na konjih in z golo sab-ljo v rokah pride rabelj in pritrdi na kol li-stano, ki pravi, da je ta in ta zločinec obsojen na smrt. Po preteku ene ure kol in razsodbo zopet odstranijo in obsojenec mirno živi dalje.

Tak srednjeveški prizor se je pred par dnevi odigral v Antwerpah, kjer so »usmrti-ljic« izdajalca domovine Van Thielena.

90 kilometrov knjig

Vsak knjižničar v Parizu mora imeti v evidenci 7 km knjig, zloženih druga poleg druge. Kajti v pariški narodni knjižnici me-rijo samo še z kilometri. Knjižnica ima 4 mi-lijone 200 tisoč knjig. Skupaj zložene so dolge 90 km in 800 metrov. Torej približno toliko, kakor razdalja po državni cesti od Ljubljane do Konjice! 2 uri z avtomobilom! 10.000 let bi se moralo čitati, in sicer vsak dan po eno knjigo, če bi se hotelo vse knjige prebrati.

Odkdaj so vilice v rabi

V št. 23. »Slovenca« z dne 28. januarja, str. 7., smo brali zanimiv članek o rabi vilic. Najstarejši podatek je tam iz l. 1315. Prezrl je pa g. pisec poročilo duhovnika Pietra Da-mianija (iz Ravene), ki piše okoli leta 1050., da je vpeljala neka cesarčina iz Carigrada rabo vilic pri obedu v Benetkah. Bizantinsko ime za to orodje je bilo peiron (od »glagola« peiro = nabosti, nabadati) ein ta izraz rabijo v obleki pirón še zdaj Furlani in drugi Reto-romani (v Švici in na Tirolskem), a tudi Be-nečani. (Tudi Tržčani. — Opomb. uredn.)

V zadnjem konzistoriju decembra meseca 1927 imenovani novi kardinali. Od leve na desno: ogrski primas Sereby, bosanconski nadškof Josip Pinet, toledski nadškof Segura y Saenz, titularni nadškof Henrik Lau der, queboški nadškof Rouleau.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani dne 31. januarja 1928.

Višina barometra 708.8 mm

Opazovanja	Baro-meter	Tem-pera-tura	Relativna vlaž-nost	Veter in brzina	Oblač-nost	Vrsta padavin		
						ob opazovanju	v mm d 24	Kapali-tnost
Ljubljana	760.6	1.4	96	mirno	megla	sneg	2.8	2.1
Maribor	760.9	0.98	98	mirno	10	sneg	3	0
Zagreb	760.4	1	99	NE 2	megla	dež	2	2
Beograd	761.0	4	75	E 10	5			3
Sarajevo								1
Skopje	764.5	4	96	mirno	10	dež	1	7
Dubrovnik	757.1	6	78	SW 6	10	dež	9	10
Split	755.6	12	93	SE 12	10	dež	1	12
Praga								7

Najvišje temperature veljajo za prejšnji dan, razven ljubljanske.

Barometer je reduciran na morsk gladino. — Visoki zračni tlak (barometer nad 765 mm) prinaša navadno lepo, nizki (pod 755 mm) pa padavinsko vreme. Barometer v mejah od 755 do 765 mm naznanja v glavnem spremenljivo vreme.

Gospodarstvo

Peter Kozina & Comp., tovarna čevljev

Pogajanja, ki so se vršila že dalj časa med tvrdko Peter Kozina & Comp. in zavodi, ki so jo finansirali, so ugodno zaključena tako, da je nadalnje nemoteno obratovanje tovarne zagotovljeno. V interesu slovenskega gospodarstva je pozdraviti ugodno rešitev tega vprašanja.

Vprašanje znižanja obrestne mere

Dne 30. t. m. se je vršila v Društvu bančnih zavodov v Ljubljani konferenca zastopnikov ljubljanskih bank. Konferenci je prisostvoval tudi glavni ravnatelj Poštne hranilnice v Ljubljani dr. Milorad Nedeljković ter glavni ravnatelj Jadransko-podunavske banke Milivoj Šičarevič v svrhu informacije o razmerah na slovenskem denarnem trgu.

Glede znižanja obrestne mere, ki je bila na dnevnem redu, smo izvedeli, da ni prišlo do definitivnih zaključkov. Regulacija tega vprašanja je v ozki zvezi z razmerami na denarnem trgu v Srbiji in Zagrebu, kjer je obrestna mera znatno višja kakor pri nas. Najbrže se bo to vprašanje rešilo sporazumno z zagrebskimi zavodi. Glede znižanja obrestne mere pa se bo vršila ponovna konferenca sredi februarja, na kateri je pričakovati odločitve.

Ljubljanska borza 1927

Izmed borz v naši državi Ljubljanska borza za blago in vrednote prva objavlja statistiko prometa v letu 1927.

Skupni promet v letu 1927. je znašal 411.586.000 dinarjev, od tega odpade na devize 399.782.000, na efekte 5.417.000 in na blago 16.387.000.

Devizno poslovanje na ljubljanski borzi se je začelo 1. julija lani. V posameznih mesecih je znašal devizni promet v tisočih dinarjev, kakor sledi:

julij	63.237
avgust	64.849
september	56.311
oktober	57.097
november	71.128
december	77.159

Ti podatki o deviznem prometu kažejo, kako potrebna je bila devizna borza v Ljubljani.

Devizno poslovanje se je v teku celega leta razvijalo brezhibno in v popolno zadovoljnost vseh interesentov.

Kakor tudi na drugih borzah v naši državi se efektni promet ne razvija zadovoljivo; pač je znaten v državnih papirjih, posebno v vojni škodi; toda tržišče delnic je zanemarljivo. Vidi se, da naš človek nalaga rajši svoje prihranke v denarnih zavodih na knjižice ien tekoče račune, ne kupuje pa zanj delnic. Seveda so krive tem razmeram tudi slabe izkušnje z delnicami. Promet v efektnih je znašal v tisočih dinarjev:

1. 1924	486
1. 1925	2.035
1. 1926	9.985
1. 1927	5.417

Največ se je trgovalo s sledečimi papirji: Ljubljanska kreditna banka 20760 (1926: 60.570) komadov v vrednosti 2.905.000 (8.487.000) Din. Nadalje vojna škoda 2608 (1524) komadov za 999.000 (454.000) Din. 7% inv. posojilo 1850 (430) kom. za 158.000 (32.000) Din; Trboveljska 1765 (25) kom. za 642.000 (8000) Din.

Skupni promet na efektnem tržišču je znašal 29.739 (72.213) kom. za 4.962.000 (9.985.000) Din. Poleg tega je bil s izvenborzno zaključeno 1600 v vrednosti 455.000 Din.

Blagovni promet izkazuje za 1927 slabši rezultat kakor za 1926. Znašal je v vagonih:

	skupaj	od tega les
1924	536,5	420
1925	2311	1912
1926	3850	3502,5
1927	2290	2144

Vrednost blagovnega prometa je znašala 1924 7,7 milj. dinarjev 1925 18,2, 1926 24.— in 1927 16,4 milijone dinarjev. Da je bil blagovni promet v letu 1927, napram 1926 manjši, je pripisovati slabši kupčiji z drvmi ter popolnemu izpadu prago.

Najživahnjeje se poslovanje borznega razsodišča. Dočim so znašle terjatve, za katere so bile vložene tožbe, v letu 1925. 2.135.000 Din, so narasle l. eta 1926. na 8.269.000 Din, lani pa so dosegle 9.105.000.

Statistika za 1927 izkazuje za leto 1927. sledeče detaljne podatke: iz leta 1926. je bilo prevzetih 48 pravn., v teku leta jih je prišlo 1508 (1926: 938) koncem leta je ostalo nerešenih 38, od teh pa je prišlo 32—30 in 31 decembra.

Postopanje je trajalo od vložene tožbe do rešitve v 203 primerih do 8 dni, v 726 primerih 8—14 dni, v 253 primerih 14 dni do 1 mesec. Nad en mesec pa je šlo 85 tožb, za kar je iskati vzroka v težavni vročitvi, odklo-

nitvi tožbe, preložitvi razprave itd. Najvišja terjatev je bila 266.000 Din, leta 1926. 292 tisoč dinarjev.

Te številke kažejo, da so se začeli posluževati razsodišča tudi manjši podjetniki.

—o—

ZGRADBA PALACE POŠTNE HRANILNICE V LJUBLJANI.

Kakor smo že poročali, se je mudil v Ljubljani glavni ravnatelj Poštne hranilnice dr. Milorad Nedeljković v spremstvu glavnega ravnatelja Jadransko-podunavske banke Milivoja Šičareviča ter člana glavne kontrole, da izvrši redni letni pregled poslovanja podružnice Poštne hranilnice v Gjubljani. Gg Nedeljković in Šičarevič sta imela tudi konferenco s predstavniki Zadr. gosp., Ljublj. kred. in Mestne hranilnice ter sta se udeležila konferencie v Društvu bančnih zavodov, o čemur poročamo na drugem mestu.

Kakor čujemo, bo licitacija za zgradbo palače podružnice Poštne hranilnice v Ljubljani v najkrajšem času razpisana.

Upamo, da smo morali to napisati zadnjikrat. Poštna hranilnica v sedanjih prostorih ne more shajati in nujno potrebna je v njenem lastnem interesu kakor v interesu Ljubljane ta stavba.

KONKURZI IN LIKVIDACIJE

Konkurz je razglašen o imovini tvrdke: Tovarna emajliranih peči Lutz, d. d. v Ljubljani, reg. pod isto firmo v Zagrebu; prvi zbor upnikov dne 18. febr., prijavitelj do 31. marca, ugotov. narok dne 21. aprila, nadalje o imovini Alojza Planinška, trgovca v Udmatu pri Ljubljani; prvi zbor upnikov 11. febr., prijavitelj do 11. marca, ugotov. narok dne 31. marca.

Odprava: Internacionalna kopaliska in hotelska d. d. s sedežem na Bledu (ker ni kritja za stroške postopanja).

Likvidacije: Poljoprivreda, d. d. v Osijeku sklicuje za 11. febr. občni zbor, kjer bodo sklepali o likvidaciji. — »Akcionarsko društvo bosanske žuma i rudar, Belgrad, ustanovljeno 1924; kapital 4 milijone Din; parna žaga v Živnicah pri Tuzli, sklicuje občni zbor za 5. febr. — Likvidacija. — Kmetijska nabavna in prodajna zadruga za kamniški politični okraj v Kamniku r. z. z. o. z.

Konfana likvidacija: Gospodarska zadruga »Nasa Sloga« v Ljubljani, r. z. z. o. z.; Ilirska posojilnica, r. z. z. o. z. v Ljubljani.

Pred zvišanjem luskih tarifov? V lesni trgovini in industriji, se je večerj mnogo govorilo o povišanju tarifov za naša pristanišča Sušak in Split. Kolikor se je dalo izvedeti, zaenkrat v Ljubljani na pristojnih mestih o kakem povišanju s 1. februarjem ni ničesar znanega. Mnenja smo, da to povišanje ne nikakor ni na mestu, posebno v času, ko se je začel naš izvoz v prekomorske pokrajine živahnjeje razvijati in ko naša tarfina politika forsira naša pristanišča, dočim bi povišanje koristilo le tujemu posredništvu, katerega pa moramo eliminirati.

Nova sladkorna tovarna v Bački. Ustanovitveno gibanje v Bački še ni ponehalo kljub konkurzu producerske sladkorne tovarne v Starem Svcu. Sedaj nameravajo v Doroslavu ustanoviti novo sladkorno tovarno. Začeli bi jo graditi, kadar bodo imeli sigurno donos 10.000 kat. oralov. Tvorica bi plačala za 100 kg pese 5½ kg sladkorja, medtem ko plačajo kartelirane tovarne za 100 kg pese samo 3 kg sladkorja.

Občni zbor Prekmurske banke, d. d. se vrši 15. febr. ob 14. uri v bančnih prostorih v Murski Soboti (bilanca 1927).

Izpremembe v trgovinskem registru. Vpis: »Jugo-Pochtlers, družba z o. z., tovarna sifonov in sodavirskih strojev (150.000 Din). Poslovojni: Alfred Fischer-Pochtlers, Dunaj, in Valentin Urbančič v Ljubljani. »Melac, prodaja kravati in ovratnikov, d. z. o. z., 20.000 Din. Ladislav in Melanija Premelj, Ljubljana. Triuph-auto, d. z. o. z., Ljubljana, podružnica Maribor. Gradbeno podjetje »Zidar«, d. z. o. z. (60.000 Din: Just Gabrijeleč, Andrej Kerševan, Ivan Martinuš) Ljubljana. »Jugomoto«, jugoslovenske motorne delavnice, d. z. o. z., Vič-Glince (80.000 Din); Janko Blagajne, Franc Majcen in Ignacij Gregorin). — Izbris: Ravhekar in Derganc, Ljubljana (razdružitve in opustitev); Trgovska banka, d. d. Ljubljana (fuzija z Ljublj. kred. banko).

Stabilizacija leja. V Bukarešti je prišel znani finančnik Keynes na vabilo romunske vlade, da eventualno sodeluje pri stabilizaciji leja.

Borza

Dne 31. januarja 1928.

DENAR

Današnji devizni promet je bil slabši kakor včeraj. Razen devize Trst je dala vse Narodna banka, v večjih količinah Newyork in Praga. Zanimivo je, da dobe ljubljanski denarni zavodi od Narodne banke devize na zagrebski borzi, dočim na ljubljanski borzi. To favoriziranje Zagreba na škodo Ljubljane vzbuja upravičeno kritiko: saj potem ljubljanska borza nima smisla, ko se morajo banke obračati v Zagreb po blago. Gibanje kurzov je bilo danes neenotno. Učvrstili so se: Berlin Newyork, Praga in Trst, dočim so: Curih, Dunaj in London nekoliko popustili.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi 31. jan. 1928

	povpraš.	pon.	srednji	sr. 3	1.
Amsterdam	—	22.45	—	—	—
Berlin	—	1356.4	—	1354.90	—
Curih	1093.12	—	1094.63	1094.93	—
Dunaj	80.01	—	801.51	801.72	—
London	276.7	—	277.27	277.34	—
Newyork	56.70	—	56.86	56.85	—
Pariz	—	223.67	—	—	—
Praga	168.1025	168.9	168.3025	168.48	—
Trst	300.27	—	301.27	301.17	—

Zagreb, Berlin 1354.80—1357.80, Curih 1093.13—1096.13, Dunaj 800.01—803.01, London 276.87—277.67, Newyork 56.76—56.96, Praga 168.1025—168.0025, Trst 300.27—302.27.

Belgrad, Berlin 1354.80—1357.80, Budimpešta 992.70—995.70, Curih 1093.13—1096.13, Dunaj 800.01—803.01, London 276.87—277.67, Newyork 56.76—56.96, Pariz 222.67—224.67, Praga 168.1025—168.0025, Trst 300.27—302.27, Solun 75.25—76.25.

Curih, Belgrad 9.1875, Amsterdam 209.60, Berlin 123.82, Budimpešta 90.875, Bukarešt 3.20, London 25.322, Newyork 519.75, Pariz 20.42, Praga 15.375, Sofija 3.74, Varšava 58.20, Madrid 88.20.

Atene 6.90, Carigrad 2.66, Kopenhagen 139.10, Stockholm 139.20, Oslo 138.20, Helsingfors 13.10, Bruselj 72.85.

Trst, Belgrad 33.24—33.26, Curih 362—364, Dunaj 268—269, London 92.07—92.09, Newyork 18.87—18.88, Pariz 74.20—74.30.

Dunaj, Devize: Belgrad 1247.375, Kodanj 189.96 London 84.57375, Milan 37.57, Newyork 709.70, Pariz 27.80, Varšava 79.56. Valute: dolarji 707.25, fr. frank 28.10, dinar 1244, češkoslov. krona 2102.50.

Praga, Devize: Lira 178.80, Belgrad 59.41, Pariz 132.65, London 164.50, Newyork 83.745, 276.90.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

V Ljubljani Strojne blago 80. Čvrsta tendenca v Zagrebu. Za državne papirje traja dalje. Med bančnimi papirji je izredno nazadovala Hrv. esk. (včeraj 75.76, danes 52), dočim se je Hipobanka zopet učvrstila (od 60—65 na 65—66). Kakor smo že omenili včeraj, kaže gibanje kurzov teh papirjev, da je močnejši kontrahent Hipobanka, kar se vidi tudi iz verzij o zmenjavi delnic v razmerju 4:5. Med industrijskimi papirji so se učvrstile Vevče na 154.

Ljubljana, Celjska 164 den., Ljublj. kreditna 135 den., Kred. zavod 160 den., Strojne 80 bl., Vevče 140 den., Nihag 265—290 den., Stavbua 56 den., Šešir 125 den.

Zagreb, 7% invest. posoj. 87, agrari 54—55, vojna odškodnina 436, febr. 410—413, marec 414—416, Hrv. esk. 52, Hipo 65—66, Jugo 93.25—96.50, Praštediona 875, Ljublj. kreditna 185, Šečerana 540—560, Drava 570, Slavonija 11, Trbovlje 505, Vevče 154.

Belgrad, Narodna banka 5545, vojna odškodnina 434—434.50, ult. febr. 410—411, ult. marec 414—414.50, Izvozna banka 1150—1200, Zemaljska banka 50.44, Tob. srečke 85, 7% invest. posoj. 87.25, agrari 55.83.

Dunaj, Podon.-savska-jadran. 88.55, Zivno 110, Hrv. esk. 5.70, Jugo 11.60, Hipo 7.80, Alpine 43.15, Leykam 11.20, Trbovlje 64.20, Mundus 170.50, Slavonija 1.39.

BLAGO.

Ljubljana, Les: Deske smreka-jelka III. fke vag. meja 2 vag. 385, bukovi plohi III. fke vag. meja 1 vag. po 400; zaklj. 8 vag. Tendenca neizpremenjena.

Dež pridelki (vse samo ponudbe, slov. post. plač 30 dni, dob. prompt): Pšenica 78—79 kg 2% baška 870—872.50 Din, febr. 875—877.50, slav. 365—367.50, moka 0 g vag. bl., plač. po prejemu fke Ljubljana 520, oves baški zdrav rešetan 300, koruza stara baška 287.50, ml. tar. 282.50, nova času prim. suha za febr. 285, marec 290, april 290, nova pop. suha 300, činkvantin času prim. suh zdrav 295; z. klj. 1½ vag. pšenice, Tendenca žvrsta.

Novi Sad, Pšenica bač. in sr. 315—325, potiska 320—330, ban. 315—325, gor. ban. 312.50—322.50, rž bač. 295—305, ječmen bač. in sr. 275—285, mac. 220—222.50, oves bač., ban., sr. in slav. 250—260, koruza bač. stara 237.50—242.50, febr. 235—240, marec-april 240—247.50, april-maj 240.50—242.50, ban. 230—235, febr. 235—240, sr. 230—235, stara 237.50—240, febr. 235—240, marec-april 240—247.50, moka 0 g in gg 435—450, št. 2 430—435, št. 5 400—415, št. 6 390—340, št. 7 270—285, št. 8 220—235, otrobi: bač. in sr. 210—200, slav. 200—210, fižol bč. beli 360—365. Tendenca: za koružo žvrsta, sicer neizpremenjena. Promet: 27 vag. pšenice, 18 vag. koruze, 2 vag. moke, 2 vag. otrobov, 2 vag. ovas.

Budimpešta (terminalska borza), 31. jan. Tendence mirna. Pšenica marec 31.66, zaklj. 31.64—31.66, maj 32.08, 32.22, zaklj. 32.20—32.22, okt. 29.80 29.84, zaklj. 29.78—29.80, rž marec 29.90, 29.82, zaklj. 29.82—29.84, maj 29.94, 29.92, zaklj. 29.86—29.90, okt. 24.86—24.80, zaklj. 24.82—24.84, koruza maj 26.04, 26.06, zaklj. 26.04—26.08.

Za duha in srce

Dr. F. Č.

Vrednost današnjih filmov

Nočemo razpravljati o splošnem pomenu kina in vlogi, ki jo ima film v našem kulturnem in družabnem življenju. Znano je, da spada iznajdba žive, premikajoče se slike k največjim iznajdbam človeškega duha, nekdo je celo dejal, da je kino še pomembnejši od tiska, ki vendarle predpostavlja nekoliko predizobrazbe in izšolanosti, dočim je živa slika na platnu dostopna več ali manj vsakomur, kdor zna le gledati. Tehnika kina se je v sedanjih desetletjih, zlasti v letih od vojne naprej, tako izpopolnila, da imamo v rokah sredstvo, ki ga lahko porabimo v najraznejše umetniške, zabavne in poučne svrhe. O tem izgubljati nepotrebne besede je nezmiselnost.

Prav tako je odveč obravnavati vlogo kina v našem javnem življenju. Kino je danes popolnoma uspel in prodrlo v najširše kroge. Vedno dalje prodira tudi v manjše kraje in na deželo; vpliv na današnjega človeka je ogromen, in napačno bi bilo, če bi si zapirali oči pred tem dejstvom, če bi se borili s predsodki in naivnimi razlogi proti filmu, češ da je film slab nadomestek za gledališče, da podaja življenje v napačnih oblikah, da je vzgojno brez moči in vpliva slabo na živce, da je zgolj tehnična pridobitev, ki z umetnostjo nima nobene zveze. Tako ignoriranje kina je danes anahronizem. Kino je danes ogromna sila, ki učinkuje na široko in na globoko, vpliva v dobrem in kvarnem zmislu; kino je sredstvo, ki ga porabljajo politične in gospodarske grupe v najuspešnejšo propagando svojih lepih ali tudi podlih namenov; kino je nešteti vir za obogatitve in izmzgavanje najširših plasti. A kino je danes tudi nova umetniška možnost, novo izrazno sredstvo; kajti živa podoba na platnu je nekaj čisto novega kot je n. pr. gledališče ali slikarstvo, v filmu se dajo pokazati in ustvariti motivi, pojavi, liki, dejanja, ki jih v knjigi, dialogu, sliki ne moremo uresničiti.

Tako mora biti naše principiarno stališče napram filmu: vnaprej ga ne smemo ne zavrniti, a tudi ne brezpogojno sprejeti, zlasti moramo skušati, da se dokopljemo do pozitivnih in novih strani, ki jih prinaša. A s tem nam ni še ustrezno za konkretno prakso, za katero rabimo nekaj praktičnih navodil in smernic, kako naj presodimo ta ali oni pojav.

Človek, ki ravna zavestno in hoče položiti račune o svojem početju, bo skušal zavzeti tudi napram filmom določeno stališče, ocenil jih bo, se vprašal, zakaj je ta in ta film lep, tehten, brezpomemben; zakaj učinkuje na široko, potegne tudi priprostejše in nižje sloje za sabo; zakaj vpliva zlasti na mladino, izprijenega človeka in podobno. Imeti moramo v rokah merilo, s katerim primerjamo kvaliteto enega in drugega filma. Tako merilo hočemo kratko podati v naslednjem. Pripominjamo seveda, da je treba tudi za presojo filma izkušnje, treba si je izšolati oko in duha; tudi za film ni vsakdo strokovnjak. Diletant bo kaj lahko vzel za dobro stvar, ki so naivne ali celo kič; če je pa radikalen nasprotnik kina, bo zavrgel vse po vrsti, tudi dobre stvari. Zato moramo skušati zavzeti čim najbolj objektivno stališče.

Kulturni film.

Prinašamo poskus, kako naj bi opredelili današnje filme. Ločiti treba poučne, »kulturne« filme od zabavno-umetniških. Razlika je ista kot je razlika med znanstveno, ali po-

ljudno znanstveno (torej teoretično) knjigo in »literaturo«. Kulturni film si je danes zagotovil odlično mesto v javnosti. Porablja se v strogo znanstvene svrhe (zlasti v prirodoslovju in medicini, kjer so s filmom dane možnosti pokazati najzanimavejše pojave točno in zanesljivo); a porablja se tudi za širšo publiko. Zadnja leta smo imeli priliko videti celo vrsto več ali manj uspešnih geografskih kulturno-historičnih, prirodoslovnih, astronomskih filmov, ki so prinesli dosti pomembnega, četudi prevelika pestrost in mnogoličnost čisto utruja.

Drugo, največje polovico filmov tvorijo seveda zabavni in umetniški filmi. Za njih ocenitev veljajo isti vidiki kot morajo veljati tudi v literaturi. Razlika je le v tem, da je pri filmu vse še dosti očitnejše in nevarnejše.

Šund.

Pa kvaliteti treba ločiti troje vrst filmov: 1. umetniško pomembne, morda celo zelo pomembne filme; 2. šund filme, in 3. kič, in seveda filme, ki so deloma kič, deloma šund, ali deloma pomembni, deloma pa kič ali šund. Večina filmov, ki jih imamo danes priliko videti so naveden šund. Kaj je to šund? Šund so vsi filmi, ki nimajo nobene umetniške ambicije; nočejo veljati za pomembno umetnost, za nekaj vrednega. Služiti hočejo le za bavi, raznim sentimentalnim dušam, mladini, ki teži za senzacijskimi in pustolovščinskimi, široki masi in nižjim slojem, ki hrepenijo za sijajem in bleskom ter sanjajo o nečuvni sreči. Takim smotrom služi šund, zraven še razdraži čutnost, prinese nekaj prijetnih in domačih motivov, nekaj lepih pokrajinskih slik, narejen je po večini po jako očitni šabloni.

Seveda je več vrst šunda; so šund filmi, ki spadajo zelo nizko, kot n. pr. razni detektivski in pustolovski filmi; so filmi, ki spadajo nekako v sredo: semkaj treba šteti razne operetne filme, ki jih je zadnje čase privlekla k nam nemška filmska industrija; imamo končno filme, ki so ganljivi in celo nedolžni, a vendarle nimajo nobene vrednosti. Mislimo n. pr. upodobitve raznih klasičnih romanov, zlasti pa filme, ki podajajo že itak neumetniško literaturo kot so Morlittovi romani in podobno.

Šund-film skuša zadostiti naštetim »potrebam« ljudi. Pogosto šund film ni nevaren, a kvarno kljub temu vpliva. Ne samo, da izpridi umetniški okus. Tudi čut za realnost ubija, po nepotrebnem človeka potegne v svet iluzij in sebičnih čustev, za mladino pa je celo nevarnost. Priznati pač moramo, da je »potreben«; a če že mora biti, če je sentimentalnost in zabava potrebna, potem mora biti vsaj etično neoporečen in čustveno pozitiven.

Kič.

Čisto drugače je s kičem. Kič je hušji od šunda. Kajti šund noče veljati za nekaj boljšega, a kič hoče biti nekaj več: hoče biti »kulturne«, umetniški, idejno in človeško pomemben, a je pri tem lažniv, računa z nizkimi instinkti in nagoni, škili z obema očesi. Nazunaj proglašla lepoto, hoče pokazati velike ideje, markantne osebnosti, resničnost življenja, revolucionarne sile, priliko življenja, življenske smernice; a vse to je krinka, trka na skrito krutost in nasilnost, seksualnost, samoljublje, perversnost.

Često je težko reči, kaj je kič, kaj resničen umotvor. Često je film resen, a le par scen je ponesrečenih, morda so baš najglavnejša mesta profanacija. Često je ves film kič in ga treba brezpogojno zavrniti. Zlasti neuki človek bo podlegel kiču. Za to stran